

Företagsförsäkring BIV K 700:9

| Allmänt villkor - Gäller från 2009-09-01

Det handlar om att vara trygg

Moderna

| Företagsförsäkring BIV

Försäkringsgivare:

Moderna Försäkringar • Birger Jarlsgatan 43 • Box 7830 • 103 98 Stockholm • 0200-22 23 24 • www.modernaforsakringar.se Bolagsverket • Org.nr. 516403-8662 • Filial till Tryg Forsikring A/S • Erhvervs- og Selskabsstyrelsen • CVR-nr. 24260666 Klausdalsbrovej 601 • DK 2750 Ballerup, Danmark

Detta försäkringsvillkor utgör en del av försäkringsavtalet mellan försäkringstagaren och Moderna Försäkringar, i fortsättningen kallat Moderna.

Försäkringens omfattning framgår av försäkringsavtalet som består av

- försäkringsbrev eller försäkringsbevis med specifikationer och särskilda villkor
- detta villkor
- Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF
- Försäkringsavtalslagen (2005:104, FAL)
- övrig svensk rätt

Försäkringsbrevet eller försäkringsbeviset med specifikationer och åsatta försäkringsvillkor gäller före dispositiva lagregler. Innehåller de olika delarna av försäkringsavtalet motstridiga bestämmelser gäller tolkningsföreträde i den ordning som anges ovan, dock alltid så att särskilda regler har företräde framför generella.

Samtliga villkor är indelade efter ett gemensamt system, vilket medför att numreringen inte alltid är löpande.

Kursiv stil anger när ord, uttryck eller begrepp finns förklarade i kapitel Definitioner – Förklaringar i Allmänna avtalsbestämmelser och Definitioner–Förklaringar AB-DF.

Företagsförsäkring BIV	2
I Egendomsförsäkring	4
1. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet.....	4
2. När försäkringen gäller	4
3. Var försäkringen gäller	4
6. Försäkrad egendom och försäkringsbelopp.....	4
7. Vad försäkringen gäller för	7
9. Maskinförsäkring.....	11
21. Skadevärderingsregler	12
22. Ersättningsregler.....	16
23. Självrisk	18
38. Säkerhetsföreskrifter.....	19
41. Åtgärder vid skada	29
42. Skaderegleringsbestämmelser och preskription	29
43. Tidpunkt för betalning av ersättning.....	29
II Avbrottsförsäkring	30
1. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet.....	30
2. När försäkringen gäller	30
3. Var försäkringen gäller	30
4. Försäkrat intresse.....	30
6. Försäkringsbelopp – Högsta ersättning.....	30
7. Vad försäkringen gäller för	31
8. Undantag.....	31

21.	Skadevärderingsregler	31
22.	Ersättningsregler.....	32
23.	Karens och självrisk.....	33
38.	Säkerhetsföreskrifter.....	33
41.	Åtgärder vid skada	33
42.	Skaderegleringsbestämmelser och preskription	33
43.	Tidpunkt för betalning av ersättning.....	33
III	Hyresförlustförsäkring.....	34
1.	Vem försäkringen gäller för	34
2.	När försäkringen gäller	34
3.	Var försäkringen gäller.....	34
4.	Försäkrat intresse.....	34
6.	Försäkringsbelopp – Högsta ersättning.....	34
7.	Vad försäkringen gäller för	35
8.	Undantag.....	35
21.	Skadevärderingsregler	35
22.	Ersättningsregler.....	35
23.	Självrisk	36
38.	Säkerhetsföreskrifter.....	36
41.	Åtgärder vid skada	36
42.	Skaderegleringsbestämmelser och preskription	36
43.	Tidpunkt för betalning av ersättning.....	36
IV	Extrakostnadsförsäkring.....	37
1.	Vem försäkringen gäller för	37
2.	När försäkringen gäller	37
3.	Var försäkringen gäller.....	37
4.	Försäkrat intresse.....	37
6.	Försäkringsbelopp – Högsta ersättning.....	37
7.	Vad försäkringen gäller för	38
8.	Undantag.....	38
21.	Skadevärderingsregler	38
22.	Ersättningsregler.....	39
23.	Självrisk	39
38.	Säkerhetsföreskrifter.....	39
41.	Åtgärder vid skada	39
42.	Skaderegleringsbestämmelser och preskription	39
43.	Tidpunkt för betalning av ersättning.....	39

I Egenomsförsäkring

1. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller för *försäkringstagaren* såsom ägare av försäkrad egendom.

1.1 Annan ägare

Försäkringen gäller dessutom för annan ägare av försäkrad egendom som *försäkringstagaren* enligt avtal åtagit sig ansvar för.

2. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för skada som inträffar under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden).

3. Var försäkringen gäller

3.1 På försäkringsstället

Försäkringen gäller för försäkrad egendom inom *försäkringsställe* som anges i försäkringsbrevet.

3.2 På annan plats

Försäkringen gäller intill högst 10 *prisbasbelopp* vid tillfällig förvaring, dock längst 6 månader, på annan plats inom Norden.

3.3 Vid rån eller överfall

Försäkringen gäller inom Norden vid *rån* eller *överfall* i samband med tjänsteutövning.

3.4 Under transport

Försäkringen gäller för skada under transport inom Norden, till och från angivet *försäkringsställe*, med försäkringstagarens egna, hyrda eller leasade fordon samt under lastning och lossning i samband med sådan transport.

3.5 Arbetsområde

Utan särskilt avtal gäller försäkringen inte på *arbetsområde*.

6. Försäkrad egendom och försäkringsbelopp

6.1 Försäkrad egendom

Försäkringen omfattar egendom som anges i försäkringsbrevet eller försäkringsbeviset med *objekttyp* eller på annat sätt. Försäkringen gäller som flytande försäkring inom i försäkringsbrevet angivna försäkringsställen.

6.1.1 Undantagen egendom

Försäkringen omfattar nedan angiven egendom endast om denna särskilt anges i försäkringsbrevet

- egendom förvarad utomhus
- container uppställd utomhus samt egendom förvarad i denna
- *trafikförsäkringspliktiga motordrivna fordon* och släpfordon till dessa
- luftfartyg, svävare, hydrokopter, segel- eller maskindrivna skepp och båtar, timmersläp, kassuner, pontoner, pontonkranar, mudderverk eller byggnadsverk, under bogsering till sjöss
- mobilkranar, tornsvängkranar, gräv-, schakt-, väg- och pålningsmaskiner
- sådana delar av maskinfundament, byggnadsgrund eller grundmur som ligger lägre än såväl lägsta källargolv som angränsande jord- eller vattenyta
- egendom som *försäkringstagaren* hyr ut eller leasar ut
- *kulvertanläggning* och *servisledning* längre än 20 meter
- produktiv skog och skogsmark
- brunn och vattentäkt
- egendom på *arbetsområde*
- levande djur och växande gröda
- båthus, brygga, badhytt, kallbadhus, växthus, plasthall, tält, tillfälligt hus, till exempel barack eller liknande, samt egendom i sådana hus.

6.2 Försäkringsbelopp - Högsta ersättning

Försäkringen gäller med ett gemensamt försäkringsbelopp för egendom tillhörig samma *objekttyp* inom i försäkringsbrevet angivna försäkringsställen.

För *byggnad* gäller *helvärdesförsäkring*, *fullvärdesförsäkring* eller *förstariskförsäkring*.

För *maskinerier* och *varor* gäller *helvärdesförsäkring* eller *förstariskförsäkring*.

För *fastighetsinventarier*; *trädgård*, *tomt* och *markanläggning*; *ritningar*, *arkivalier* och *datainformation*; *pengar* och *värdehandlingar*; *kunders egendom* och *arbetstagares egendom* gäller *förstariskförsäkring*.

För fastställande av försäkringsbelopp, se punkt 22.3.

6.2.1 Fribelopp

Försäkringen omfattar – även om detta inte anges i försäkringsbrevet – följande egendom intill högst nedan angivna belopp (*första risk*). Beloppen kan höjas – tilläggsbeloppet anges i försäkringsbrevet eller i försäkringsbeviset.

Vid försäkring av *Byggnad*

- *Trädgård, tomt och markanläggning* 5 prisbasbelopp
- *Fastighetsinventarier* 5 prisbasbelopp
- Merkostnad till följd av myndighetsbeslut 5 prisbasbelopp
- Merkostnad till följd av byggnads särart 5 prisbasbelopp

- Vid försäkring av *Maskinerier* och/eller *Varor*
- *Varor* och *kunders egendom* bestående av *stöldbegärlig egendom* 0,5 prisbasbelopp
- *Ritningar, arkivalier och datainformation* 2 prisbasbelopp
- *Licens* för nyttjanderätt till standardprogram 1 prisbasbelopp
- *Pengar och värdehandlingar*
 - förvarade på försäkringsstället i låst *värdeskåp* 1 prisbasbelopp
 - förvarade på annat sätt på försäkringsstället 0,2 prisbasbelopp
 - vid *rån* eller *överfall* 2 prisbasbelopp
- *Kunders egendom*, dock inte *pengar* och *värdehandlingar* 2 prisbasbelopp
- *Arbetstagares egendom*, dock inte *pengar* och *värdehandlingar* 0,2 prisbasbelopp per *arbetstagare* eller enligt kollektivavtal

- *Skyllt* och markis 1 prisbasbelopp
- Hyrd lokal som *försäkringstagaren* enligt hyreskontrakt är skyldig att svara för 1 prisbasbelopp
- *Egen bekostad fast inredning* 1 prisbasbelopp

6.2.2 Högsta ersättning

För vissa skadehändelser är högsta ersättning begränsad enligt nedan, om inte annat anges i försäkringsbrevet eller i försäkringsbeviset.

6.2.2.1 Naturskada och dammgombrott

Den sammanlagda ersättningen för egendom, *avbrott*, hyresförlust, extrakostnad och röjning är begränsad till

- 125 *prisbasbelopp* per skadetillfälle vid skada genom jordskred, *jordras*, *bergras*, *lavin*, *jordskalv*, genombrott av damm för magasinering av vatten såsom vattenmagasin vid vattenverk, kvarn- eller branddamm
- 25 *prisbasbelopp* per skadetillfälle vid skada genom *skyfall*, snösmältning, stigande hav, sjö eller vattendrag när vatten strömmar från markytan direkt in i *byggnad* eller inomhus tränger upp ur avloppsledning.

6.2.2.2 Vatten- och annan vätskeskada

För skada genom **annan** vätskeutströmning än

- vatten från *installation* med därtill anslutna anordningar
 - vattenånga eller vätska från *installation* eller anordning för lokaluppvärmning
 - vatten från utrymme inomhus, som har golvbrunn och som för sin funktion försetts med isolering avsedd att förhindra utströmning
 - vatten från pumpgrop vid oförutsett fel på pumpmaskineriet eller vid strömbrott
 - vätska från *kyl- eller frysenhet* vid strömbrott eller fel på enheten
- är ersättningen begränsad till 25 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

6.2.2.3 Rån eller överfall

För skada genom *rån* eller *överfall* är ersättningen begränsad till 25 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

Vid *rån* av egendom

- bestående av *pengar och värdehandlingar*, inom eller utanför *försäkringslokal*, är ersättningen begränsad till 2 *prisbasbelopp* per skadetillfälle
- bestående av
 - föremål helt eller delvis av ädel metall, äkta pärlor eller ädelstenar
 - ur avsedda att bäras
 - *konstverk*

utanför *försäkringslokal* är ersättningen begränsad till 10 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

6.2.2.4 Glas

För skada på *glas* samt på detta utförd utsmyckning (inristning, dekaler och liknande) är ersättningen begränsad till 25 *prisbasbelopp* per skadetillfälle. Denna begränsning gäller inte vid skada genom *brand*, *explosion*, åskslag eller *elfenomen*.

6.2.2.5 Låsändringar

För låsändringar till följd av att nyckel eller låskod stulits i samband med *inbrott* eller *utbrott* i *försäkringslokal* eller vid *rån* hos *försäkringstagaren* eller dennes ombud är ersättningen begränsad till 2 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

6.2.2.6 Transport

För skada under transport, samt under lastning och lossning i samband med sådan transport, är ersättningen begränsad till 1 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

6.2.2.7 Montering, lyft med mera

För annan skada än *brand* i samband med montering, demontering, lyft och förflyttning inom *försäkringsställe*, och av den föranledd följdskada är ersättningen begränsad till 10 *prisbasbelopp* per skadetillfälle. Denna begränsning gäller inte för skada i samband med egendomens underhåll på försäkringsstället.

6.2.2.8 Skadegörelse utan samband med inbrott eller utbrott

Den sammanlagda ersättningen för egendom, *avbrott*, hyresförlust, extrakostnad och röjning är begränsad till 125 *prisbasbelopp* per skadetillfälle vid skadegörelse på försäkrad egendom utan samband med *inbrott* eller *utbrott*.

För skada

- genom olovlig målning, färgning, klotter, inristning eller liknande
- på av *försäkringstagaren* hyrd *byggnad* eller lokal som denne enligt hyreskontrakt är skyldig att svara för

är dock ersättningen begränsad till 1 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

6.2.2.9 Smash and grab

För skada genom tillgrepp utifrån genom krossat fönster är ersättningen för stulen eller skadad *stöldbegärlig egendom* begränsad till sammanlagt högst 20 % av prisbasbeloppet per fönster såvida fönstret inte är särskilt skyddat enligt föreskrifter i punkt 38.5.5.

6.3 Investering och prisändring

Har egendomens värde under försäkringsåret ökat genom investering eller *prisändring* höjs kalkyl- eller försäkringsbeloppet från försäkringsårets början enligt nedan. Avser försäkringsbeloppet halvårdesförsäkrad egendom gäller reglerna för *underförsäkring* om försäkringsbeloppet var felaktigt vid försäkringsårets början.

6.3.1 Byggnad

För *byggnad* gäller att vid

- *fullvärdesförsäkring* är värdestegring genom investering begränsad till 30 % av det vid försäkringsårets början gällande kalkylbeloppet (enligt tillämplig värderingsmetod) per *byggnad*
- *halvårdesförsäkring* är sammanlagd värdestegring genom investering och *prisändring* begränsad till 30 % av det senast angivna försäkringsbeloppet per *byggnad*
- *förstariskförsäkring* är värdestegring begränsad till *prisändring*.

6.3.2 Maskinerier

För *maskinerier* gäller att vid

- *helvärdesförsäkring* är sammanlagd värdestegring genom investering och *prisändring*
- begränsad till 30 % av det senast angivna försäkringsbeloppet
- *förstariskförsäkring* är värdestegring begränsad till *prisändring*.

6.3.3 Varor

För *varor* gäller att vid

- *helvärdesförsäkring* är sammanlagd värdestegring genom volymändring och *prisändring*
- begränsad till 30 % av det senast angivna försäkringsbeloppet
- *förstariskförsäkring* är värdestegring begränsad till *prisändring*.

6.3.4 Övrig egendom

För övrig egendom gäller att vid

- *förstariskförsäkring* är värdestegring begränsad till *prisändring*.

6.3.6 Anmälan om investering

Investering med värde över 5 miljoner kronor skall omedelbart anmälas till Moderna.

7. Vad försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för skada på eller förlust av försäkrad egendom till följd av sådan skadehändelse enligt punkt 7.2 till 7.8 samt 9, som anges försäkringsbrevet eller i försäkringsbeviset. Försäkringen avser endast sådan skada som består i att egendomens värde minskar eller går förlorat

7.1.3 Säkerhetsföreskrifter

Beträffande säkerhetsföreskrifter och påföljd om dessa inte efterlevs, se punkt 38.

7.1.4 Allmänna undantag

Beträffande allmänna undantag, se kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 39.

7.2 Brandförsäkring

7.2.1 Brand, explosion, åskslag, elfenomen och strömavbrott

Försäkringen gäller för skada genom

- brand
- explosion
- åskslag och annat plötsligt och oförutsett elfenomen på elektrisk utrustning
- strömavbrott som är oförutsett.

7.2.1.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada genom

- åskslag, strömavbrott eller annat elfenomen på
 - elektrisk utrustning med inkommande eller utgående spänning överstigande 400 V. Detta gäller även om brand eller explosion uppstår i utrustningen och även om elfenomenet eller strömavbrottet direkt eller indirekt orsakas av skada som uppstår i annat föremål
 - egendom i kyl- eller frysenhet
- genom sprängningsarbete
- på rör genom explosion i röret, om dess yttre diameter är 120 millimeter eller mindre och röret utgör del av ång- eller varmvattenpanna samt är beläget i pannans eldstad eller rökgasvägar.

7.2.2 Sotutströmning

Försäkringen gäller för skada genom utströmning av sot från eldstad för uppvärmning av lokal om utströmningen är plötslig och oförutsedd och uppstår i samband med eldning.

7.2.2.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada genom sotutströmning från rökkanals mynning eller från byggtork.

7.2.3 Frätande gas

Försäkringen gäller för skada genom frätande gas som bildas vid plötslig och oförutsedd upphettning av plast.

7.2.4 Luftfartyg

Försäkringen gäller för skada genom luftfartyg som havererar eller genom föremål som faller ned från luftfartyg.

7.2.5 Motordrivet fordon

Försäkringen gäller för skada genom påkörning med motordrivet fordon i de fall trafikskadeersättning enligt 11 § trafikskadelagen (1975:1410, TSL) inte lämnas eller TSL inte gäller.

7.2.5.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada på

- det påkörande fordonet
- egendom under hantering eller transport med fordonet.

7.2.6 Storm, hagel och snötryck

Försäkringen gäller för skada på försäkrat hus – även på detta fast monterad egendom som hör till *byggnad* enligt jordabalken (1970:994) – eller på försäkrad egendom i sådant hus genom

- *storm*
- hagel
- *snötryck*.

Med skada genom *storm*, hagel eller *snötryck* avses att egendomen skadas av

- vindkraften och av denna rycks loss eller bryts sönder
- föremål som vinden blåser omkull, rycker loss eller för med sig
- hagel
- tyngden av snö
- nederbörd eller kyla om denna står i direkt samband med och är en oundviklig följd av ersättningsbar skada enligt ovan.

7.2.6.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- genom smältande hagel eller snö enbart
- genom översvämning, (se dock punkt 7.2.7), sjöhävning eller isskruvning
- på revetering, puts eller skorstensbeklädnad, om inte skadan orsakas av föremål som vinden blåser omkull eller för med sig
- på hus som beror på felaktigt byggnadsarbete, felaktig byggnadskonstruktion, ingrepp i bärande stomme, angrepp av röta eller skadeinsekter eller bristande underhåll, och inte heller skada på egendom i sådant hus.
- på tält, plasthall eller växthus, såvida inte annat anges i försäkringsbrevet.

7.2.7 Naturskada och dammgenombrott

Försäkringen gäller för skada genom

- *jordskred, jordras, berggras, lavin, jordskalv*, genombrott av damm för magasinering av vatten såsom vattenmagasin vid vattenverk, kvarn- eller branddamm eller liknande
- *skyfall*, snösmältning, stigande hav, sjö eller vattendrag när vatten strömmar från markytan direkt in i *byggnad* eller inomhus tränger upp ur avloppsledning.

7.2.7.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- på trädgård, tomt och markanläggning
- genom förskjutning eller sättning i mark eller grundkonstruktion
- genom sprängnings-, schaktnings-, pålnings- eller spontningsarbete, uppläggning av jord- eller stenmassor eller gruvdrift
- genom vatten- eller vågerosion
- genom genombrott av kraftverksdamm eller regleringsdamm för elkraftproduktion.

7.3 Vattenförsäkring

7.3.1 Vatten- och vätskeutströmning

Försäkringen gäller för skada genom oförutsedd utströmning av vatten från *installation* med därtill anslutna anordningar, akvarium eller vattensäng

- vattenånga eller vätska från installation eller anordning för lokaluppvärmning
- vatten från utrymme inomhus, som har golvsbrunn och som för sin funktion försetts med tätskikt avsett att förhindra utströmning
- vatten från pumpgrop vid oförutsett fel på pumpmaskineriet eller vid strömavbrott
- vätska eller kylmedel från kyl- eller frysenhet vid strömavbrott eller fel på enheten.

7.3.2 Lokalisering och friläggning

Vid ersättningsbar skada ersätts kostnad för lokalisering och friläggning av läckagestället inom *byggnad* för att möjliggöra reparation av det fel som har orsakat skadan. Även kostnad för *återställande* efter sådan reparation ersätts.

7.3.3 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada genom översvämning (se dock punkt 7.2.7)
- reparation av det fel som orsakat skadan eller för skada på den *installation* med därtill anslutna anordningar varifrån utströmningen sker
- skada på golv- och väggbeklädnad inklusive *tätskikt* vid skada som orsakas av att tätskiktet är bristfälligt
- skada genom utströmning från rökkanal, ventilationskanal, dräneringssystem, tak, altan, parkeringsdäck, takränna och utvändigt stuprör
- den utströmmade vätskan, ångan eller kylmedlet
- skada genom fukt, röta, mögel, svamp, rost, frätning eller annan långtidspåverkan, om det inte av omständigheterna klart framgår att utströmningen skett under den tid försäkringen har varit i kraft
- skada på egendom genom vätska eller kylmedel från *kyl- eller frysenhet* vid strömavbrott eller fel på enheten.

7.4 Inbrottsförsäkring

Om inte annat anges i försäkringsbrevet skall försäkringslokal uppfylla kraven för skyddsklass 2.

7.4.1 Stöld och skadegörelse i försäkringslokal

Försäkringen gäller för skada på försäkrad *byggnad* och för skada genom stöld eller skadegörelse i *försäkringslokal* eller vid tillfällig förvaring på annan plats (se punkt 3.2) genom

- inbrott eller utbrott
- att någon tar sig in i lokal med för låset avsedd nyckel eller kod, som stulits genom rån eller inbrott i lokal som uppfyller kraven på inbrottskydd eller vid inbrott eller utbrott i bostad. Som nyckel avses även passerkort eller liknande, kod eller låskombination
- genom tillgrepp (stöld) utifrån genom krossat fönster (smash and grab).

7.4.3 Låsändringar

Om nyckel eller kod som förvaras hos *försäkringstagaren* eller dennes ombud stjäls vid *inbrott* eller *utbrott* i

- *försäkringslokal* som uppfyller skyddskraven i punkt 38.5
- bostad

eller förloras genom

- *rån*

ersätts kostnad för låsändring som är nödvändig i försäkrad *byggnad* som tillhör *försäkringstagaren* eller i lokal som *försäkringstagaren* disponerar för den försäkrade verksamheten.

7.4.4 Stöld och skadegörelse i värdeskåp, kassa- eller värdevalv

Om det i försäkringsbrevet anges att försäkringen omfattar egendom i *värdeskåp*, kassa- eller värdevalv som finns i *försäkringslokal* vilken uppfyller kraven i punkt 38.5, gäller försäkringen för stöld av egendom i skåpet eller valvet och skadegörelse på detta, om stölden eller skadegörelsen förövas av person som tar sig in i försäkringslokalen på sätt som anges i punkt 7.4.1.

Därutöver skall nedan i punkt 7.4.4.1 och 7.4.4.2 angivna förutsättningar gälla och punkt 7.4.4.3 beaktas.

7.4.4.1 Förvaringsutrymme med nyckellås

Öppnas skåpet eller valvet med nyckel, gäller försäkringen endast om *försäkringstagaren* eller den som för hans räkning har hand om nyckeln fräntas denna genom

- rån inom *försäkringslokal* om gärningsmannen bereder sig tillträde dit genom *inbrott* eller *utbrott*
- rån på annan plats
- *inbrott* i bostad på försäkringsstället då den som har hand om nyckeln vistas där
- *inbrott* på annan plats än på försäkringsstället
 - i lokal som uppfyller kraven i punkt 38.5
 - i bostad.

7.4.4.2 Förvaringsutrymme med kombinationslås

Om låsanordningen utgörs av kombinationslås och skåpet eller valvet öppnas av obehörig, gäller försäkringen endast om låskombinationen med våld eller hot som innebär trängande fara avtvingas någon som i behörig ordning fått kännedom om denna. Utövas våldet eller hotet inom *försäkringslokal* gäller försäkringen endast om gärningsmannen bereder sig tillträde dit genom *inbrott*.

7.4.4.3 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada som inträffar

- om skåpet eller valvet är olåst eller då nyckeln lämnas kvar i lås eller då skåpet eller valvet öppnas med nyckel som stjäls på annat sätt än som anges i punkt 7.4.1
- nyckeln eller låskombinationen stjäls genom *rån*, våld eller hot om den som utsätts för övergreppet medverkar till eller främjar skadan
- skadegörelse genom sprängning.

7.4.5 Skadegörelse utan samband med inbrott/utbrott

Försäkringen gäller även för skada genom skadegörelse på försäkrad egendom utan samband med *inbrott* eller *utbrott*.

7.4.5.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- som orsakas av den försäkrade
- på *lös egendom* befintlig utomhus eller i obemannad lokal som inte uppfyller skyddskraven enligt punkt 38.5.
- på skylt och glas i inredning eller i och på byggnad
- på plasthall, tält och egendom däri
- genom målning, färgning, klotter, inristning eller liknande
- som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet
- som består i stöld.

7.5 Rånförsäkring

Försäkringen gäller för skada genom *rån* eller *överfall*.

Beträffande nyckel eller kod som stjäls genom *rån*, se punkt 7.4.1.

7.5.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för skada

- då den som utsätts för rånet eller överfallet medverkar till eller främjar skadan
- på egendom som tas om hand av annat företag, till exempel transportföretag.

7.6 Glasförsäkring

7.6.1 Bräckage med mera

Försäkringen gäller för skada som består i bräckage, sönderslagning eller stöld av

- *glas* i
 - fönster och dörrar i byggnad eller försäkringslokal
 - inredning
 - skyltskåp i anslutning till försäkringslokal, om inte annat anges i försäkringsbrevet
 - *skylt* och markis.

Försäkringen gäller även för skada genom inristning av sådan art att det för *försäkringstagaren* skulle innebära uppenbar olägenhet att behålla glaslet.

Vid ersättningsbar glasskada ersätts även behandling av *glas*, till exempel målning, etsning, blästring, larmfolie eller ingjuten larmtråd liksom även plastfilm som glaslet belagts med.

7.6.2 Skada genom glas

Försäkringen gäller även för skada på försäkrad egendom orsakad av glassplitter till följd av att *glas* i fönster, dörrar eller skyltskåp bräcks eller slås sönder.

7.6.3 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- *glas* i växthus
- *glas*, *skylt* eller markis som inte är monterade på därför avsedd plats
- redan skadat glas eller skadad *skylt* eller markis
- skada genom sprängningsarbete
- skada som består i eller uppkommer genom kondens
- kostnad för omskyltning
- kostnad för vakthållning efter glasskada
- *glas* eller *skylt* i *byggnad* under uppförande, om- och tillbyggnad eller i saneringsfastighet
- skada på *glas* som är föremål för bearbetning. Försäkringen gäller inte heller för behandlingen som orsakar skadan.

7.7 Transportförsäkring

Försäkringen gäller för plötslig och oförutsedd skada på eller förlust av försäkrad egendom som är under transport till och från angivet *försäkringsställe* med försäkringstagarens egna fordon (även hyrda eller leasade) samt under lastning och lossning i samband med sådan transport.. Försäkringen gäller endast i den mån *försäkringstagaren* står faran för egendomen.

7.7.1 Undantag

Försäkringen gäller inte för

- skada vid yrkesmässig transportverksamhet
- skada på egendom som normalt finns i fordonet (till exempel utrustning i servicebil, verktyg och mobiltelefon)
- transport till och från *arbetsområde* eller vid sjötransport och inte heller för skada vid lastning och lossning i samband med sådan transport
- skada vid transport som inte har direkt samband med den försäkrade verksamheten
- skada vid transport eller lastning och lossning inom försäkringsstället, såvida detta inte är ett led i och står i direkt samband med transport till och från försäkringsstället
- stöld eller svinn.

7.8 Kyl- och frysförsäkring

Försäkringen gäller för skada på egendom i stationär *kyl- eller frysenhet* genom

- temperaturändring
- utströmmande köldmedium på grund av oförutsedd händelse.

9. Maskinförsäkring

Försäkringen gäller för skada på i försäkringsbrevet angivna *maskinerier*, *fastighetsmaskin* och *installation* genom plötslig och oförutsedd **inifrån** kommande skada.

9.1 Undantag

9.1.1 Undantagen egendom

Försäkringen gäller inte för skada på

- elpatron i värmepanna eller varmvattenberedare
- rökgång, fundament, murverk, inmurning eller infodring
- formar och utbytbara verktyg
- förbrukningsmaterial
- sanitetsgods (tvättställ, badkar, toalettstol och bidé), spis, disk-, tvätt- eller annan hushållsmaskin i bostadslägenhet)
- belysningsarmatur
- egendom i *kyl- eller frysenhet*.

9.1.2 Skada genom

Försäkringen gäller inte för skada genom

- *brand* och explosion. Dock lämnas ersättning för skada på rör genom *explosion* i rör om dess yttre diameter är 120 millimeter eller mindre och röret utgör en del av ång- eller varmvattenpanna samt är beläget i pannas eldstad eller gasvägar
- åskslag, strömbrott eller annat *elfenomen* på *elektrisk utrustning* vars inkommande eller utgående spänning är lägre än 400 V. Dock ersätts sådan skada som drabbar *dator* med utrustning eller *datamedia*.
- Stöld
- Översvämning (se dock punkt 7.2.7)
- Förskjutning och sättning i mark eller grundkonstruktion oberoende av orsaken till skadehändelserna
- sprängningsarbete
- smälta
- frysning, om inte skäligen åtgärder vidtagits för att förhindra sådan skada

9.1.3 Skada som består i

Försäkringen gäller inte för skada som består i förslitning, förbrukning, sprickbildning, utmattning, *korrosion* (till exempel rost eller frätning), *kavitation*, beläggning eller avsättning.

9.1.4 Skada av annan art

Försäkringen gäller inte för skada

- som är av sådan art att den inte påverkar egendomens användbarhet eller som kan avhjälpas genom normal service eller justering
- i samband med demontering, montering eller skada vid transport eller förflyttning. Dock ersätts sådan skada om den uppkommer i samband med egendomens normala underhåll på försäkringsstället.

21. Skadevärderingsregler

Vid skada på egendom beräknas skadebeloppet enligt nedan angivna regler. Skadad och oskadad egendom värderas efter samma grunder.

21.1 Värdering av skada på byggnad

21.1.1 Byggnad som återställs

Om *återställande* sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa *byggnad* med samma utförande, men på ett rationellt sätt vad avser metoder och material.

Från återställandekostnaden görs avdrag för värdeminskning genom ålder och bruk på byggnadsdel enligt reglerna i tabell i punkt 21.1.8.

För och byggnadsdel vars underhåll varit eftersatt eller som utsatts för onormalt slitage görs – utöver avdrag enligt tabell i punkt 21.1.8 – ett särskilt avdrag på återställande- och reparationskostnaden. Detta gäller även för och byggnadsdel som inte anges i tabellen för åldersavdrag.

Om *återställande* sker på annan plats får skadekostnaden inte överstiga vad det skulle ha kostat att återställa den skadade byggnaden på samma grund.

Återställandekostnaden minskas med den värdeökning som kan uppstå till följd av sådan förhöjd ändamålsenlighet som har annan orsak än ändrad belägenhet.

Återställande måste ske senast inom 2 år från skadedagen. Sker det senare på grund av hinder, som inte beror på den försäkrade, får tiden 2 år räknas från den dag då hindret upphörde, dock längst 3 år från skadedagen.

I skadekostnaden inräknas inte merkostnader som beror på forceringsåtgärder, till exempel reparation på övertid, inköp till överpris för snabbare leverans eller transport på annat sätt än med sedvanligt transportmedel.

Kan utan väsentlig olägenhet *återställande* ske i samband med normalt underhåll värderas skadan till uppskattad andel av underhållskostnaden.

21.1.1.1 Merkostnad till följd av myndighetsbeslut

I skadekostnaden enligt ovan ingår även merkostnad – intill 5 prisbasbelopp – som föransleds av att skadad byggnad enligt myndighetsbeslut eller för byggnad gällande normer i något hänseende måste ges annan konstruktion eller utförande än före skadan. I skadekostnaden ingår dock inte kostnad för förelägganden som utfärdats före skadan eller som är föranledd av arkeologiska undersökningar. Inte heller ingår sådan kostnad som uppkommer till följd av att högre krav ställs på funktionen hos anläggning eller maskinell utrustning för industriell process som bedrivs i byggnaden.

21.1.1.2 Merkostnad avseende K/Q-märkt byggnad

I skadekostnaden enligt ovan ingår även merkostnad – intill 5 prisbasbelopp - vad avser dokumenterad K/Q-märkt byggnad som föransleds av att byggnaden efter skada, på grund av sin särart inte kan återställas på ett rationellt sätt. Skadan värderas till kostnaden för att utan dröjsmål reparera den skadade byggnaden med motsvarande tidsenligt byggnadsmaterial och utförande samt konstnärlig utsmyckning som före skadan i den mån detta är möjligt och skäligt.

21.1.2 Värdering av byggnadsdel

Vid skada på byggnadsdel (*installation*, maskinell utrustning, *ytbeklädnad* med mera) värderas skadan till återställandekostnaden med avdrag enligt ålderstabell i punkt 21.1.8. Detta gäller oberoende av värdeminskning för byggnaden. Varje föremål och varje föremål, ledningssystem och *ytbeklädnad* bedöms för sig.

Vid skada på *våtutrymme* betraktas golv och vägg som en enhet.

21.1.3 Duk i plasthall och tält

Skada på duk i plasthall och tält värderas till kostnaden för *återställande*, dock högst till dagsvärdet.

21.1.5 Annan byggnad anskaffas

Anskaffas inom 2 år annan byggnad för samma ändamål i stället för den skadade, värderas skadan enligt punkt 21.1.1, varvid dock den ökning i värde som kan uppstå genom avvikelse i användbarhet och belägenhet skall dras av.

21.1.6 Byggnaden återställs inte och annan byggnad anskaffas inte

Återställs inte den skadade byggnaden eller anskaffas inte annan byggnad för samma ändamål inom 2 år, värderas skadan till skillnaden mellan byggnadens *dagsvärde* omedelbart före och omedelbart efter skadan.

21.1.7 Hinder på grund av lag eller myndighets föreskrift

Om *återställande* av byggnad hindras på grund av lag eller myndighets föreskrift, är den försäkrade även berättigad till ersättning – restvärdeersättning – för vad kvarvarande delar därigenom förlorat i värde.

Den försäkrade är skyldig att följa Modernas anvisningar och på deras bekostnad vidta nödvändiga åtgärder, såsom att söka dispens eller överklaga beslut. Följs inte anvisningarna är den försäkrade inte berättigad till ersättning för den förlust som uppstår genom att kvarvarande delar av byggnad inte kan användas.

21.1.8 Ålderstabell

Byggnadsdel

Installation och maskinell utrustning

- rörsystem, vattenradiatorer
- varmvattenberedare
- värmepumpar, hushållsmaskiner, inkl spis
- solfångare, vindkraftverk, takvärme
- elinstallation
- larmanläggning
- övriga installationer samt annan maskinell utrustning än hushållsmaskin
- sanitetsgods

Antal år utan
åldersavdrag för
material och arbete

Avdrag per
påbörjat år
därefter

20 år	5 %
5 år	8 %
2 år	10 %
5 år	8 %
25 år	5 %
5 år	8 %
10 år	5 %
10 år	5 %

Radio- och TV-antenn (även parabol), markis	5 år	8%
Målning, tapetsering samt annan väggbeklädnad (inte <i>våtrum</i>)	5 år	8 %
Golvbeklädnad (inte <i>våtrum</i>)		
• trä- och parkettgolv, linoleum	10 år	5 %
• keramik, sten	20 år	2 %
• textila, övriga	5 år	10 %
Våtrumsbeklädnad inkl <i>tätskikt</i>		
• golv och väggmatta (trådsvetsad)	5 år	8 %
• keramiska plattor	10 år	5 %
• övriga material och utförande samt målning i <i>våtrum</i>	5 år	10 %
Takbeläggning av papp	10 år	8 %
Skorsten		
• stål eller plåt	5 år	5 %
• annat material	20 år	2 %

Avskrivning för värdeminskning begränsas till högst 80 % av värdet för byggnadsdel som före skadan var funktionsduglig.

21.2 Värdering av skada på maskinerier och fastighetsinventarier

21.2.1 Maskinerier och fastighetsinventarier som återställs

Om *återställande* sker värderas skadan till kostnaden för att utan dröjsmål återställa föremålet på ett rationellt sätt vad beträffar metoder och material.

Återställande måste ske snarast, dock senast inom 2 år.

I skadekostnaden skall inte inräknas merkostnad som orsakas av reparation på övertid eller som uppkommer genom att transport sker på annat sätt än med sedvanligt transportmedel. Den värdeminskning som föremålet efter reparation möjligen kan anses ha undergått genom skadan skall inte inräknas.

Utökas i samband med *återställande* skadat föremåls utrustning eller avkastningsförmåga, skall vid värderingen skälig hänsyn tas till detta.

21.2.2 Maskinerier och fastighetsinventarier med värde som är mindre än halva nyanskaffningsvärdet

Om föremålet vid skadetillfället minskat i värde genom ålder, slitage och omodernitet med mer än halva nyanskaffningsvärdet, värderas skadan till kostnaden för *återställande*, dock högst till det på grund av ålder, slitage och omodernitet minskade värdet.

21.2.3 Maskinerier och fastighetsinventarier som inte återställs

Återställs inte det skadade föremålet inom 2 år, värderas skadan till skillnaden mellan föremålets *dagsvärde* omedelbart före och omedelbart efter skadan.

21.2.4 Speciella regler för viss angiven egendom

21.2.4.1 Dator med utrustning

Skada på *dator* med utrustning värderas till kostnaden för *återställande*, dock högst till dagsvärdet. *Dagsvärde* fastställs enligt nedan.

Datorns ålder i månader	Ersättning i procent av marknadsvärdet
< 6 månader	100 %
7–12 månader	80 %
13–18 månader	60 %
19–36 månader	40 %
> 36 månader	20 %

21.2.4.2 Elektrisk utrustning

Vid skada på lindningar – och på grund av detta uppkomna skador på plåtar till *elektrisk utrustning* – värderas skadan till kostnaden för *återställande* med avdrag för värdeminskning.

Vid beräkning av skadeersättningen skall för elektriska motorer, generatorer och transformatorer avdrag göras för värdeminskning på lindningarnas och plåtarnas återställandekostnad (det vill säga kostnaderna för ut- och inmontering, transport, material och arbete) enligt nedan.

Föremål	Antal år utan avdrag	Avdrag för varje påbörjat år därefter
Motor	10 år	5 %
Generator	15 år	4 %
Transformator	15 år	3 %

Om driftsförhållandena är sådana att värdeminskning på lindningarna sker i en väsentligt snabbare takt än vad som angetts ovan, skall detta beaktas genom att procentsatsen ökas och/eller tidpunkten för dess tillämpning tidigareläggs.

21.2.4.3 Motordrivna fordon med flera föremål

Skada på följande föremål värderas till kostnaden för *återställande*, dock högst till dagsvärdet

- trafikförsäkringspliktiga motordrivna fordon och släpfordon till dessa
- skogsmaskin, till exempel processor eller fällare
- för bygg- och anläggningsverksamhet avsedd maskin, panna, skjul eller bod.

21.2.4.4 Kulvertanläggning och servisledning

Vid skada på *kulvertanläggning* och *servisledning* värderas kostnaden för *återställande* - inklusive kostnad för lokalisering och friläggning av skadestället samt återfyllning efter utförd reparation – med avdrag för värdeminskning.

Avdrag för värdeminskning görs med 5 % av återställandekostnaden för varje år som förflutit sedan egendomen första gången togs i bruk.

21.2.4.8 Högsta avskrivning

Avskrivning för värdeminskning av egendom under punkt 21.2.4.1 till 21.2.4.4 begränsas till högst 80 % av värdet på föremål som före skadan var funktionsdugligt.

21.3 Värdering av varor

21.3.1 Varor, för försäljning

Varor som den försäkrade har anskaffat för försäljning värderas till vad det vid skadetillfället skulle ha kostat att ersätta dem med nya *varor* av samma slag. Har varornas värde före skadan minskat på grund av inkurans eller annan omständighet värderas de med hänsyn till detta.

21.3.2 Varor, egen tillverkning

Varor som den försäkrade tillverkat eller har haft under tillverkning värderas till tillverkningskostnaderna – direkt material, materialomkostnader, direkt arbetslön, tillverkningskostnader och administrationskostnader – vid skadetillfället, dock högst till det pris för vilket egendomen då hade kunnat säljas.

21.3.3 Varor, sålda och leveransfärdiga

Varor sålda och färdiga för leverans skall – i den mån leverans inte kan fullgöras med andra *varor* – värderas till det avtalade försäljningspriset, minskat med inbesparade kostnader.

21.4 Värdering av övrig egendom

21.4.1 Ritningar, arkivalier och datainformation

Skadan värderas till de normala kostnader som inom 2 år läggs ned för att återställa den förlust av för verksamheten nödvändig information som uppkommit genom skadan.

Med *ritningar, arkivalier och datainformation* avses endast sådana ritningar, register eller kartotek som innehåller information, som med nödvändighet måste återskapas efter skada.

21.4.2 Pengar och värdehandlingar

För pengar och sådana värdehandlingar som inte kan återställas värderas skadan till kontantvärdet vid skadetillfället. För övriga värdehandlingar värderas skadan till de normala kostnader som inom 2 år läggs ned på återställandet.

21.4.3 Kunders egendom

Skadan värderas efter de regler som gäller för den *objekttyp* egendomen tillhör, till exempel *maskinerier* eller *varor*.

21.4.4 Arbetstagares egendom

Arbetstagares egendom som den försäkrade är skyldig att ersätta enligt kollektivavtal värderas enligt kollektivavtalets regler. *Arbetstagares egendom* i övrigt värderas enligt Modernas villkor för hemförsäkring.

21.4.6 Trädgård, tomt och markanläggning

Skadan värderas till vad det kostar att återställa trädgård, tomt och markanläggning. Vid nyplantering av buskar och träd lämnas ersättning endast för plantor som normalt saluförs i handelsträdgård eller plantskola.

21.5 Värdering av lös egendom

21.5.1 Lös egendom

Lös egendom värderas enligt de regler som gäller för respektive *objekttyp* som egendomen tillhör enligt punkt 21.2 till 21.4.

22. Ersättningsregler

Försäkringen skall inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast lämna ersättning för liden skada, även om försäkringsbeloppet är högre.

22.1 Skadeersättning

Moderna ersätter

- skadekostnad värderad enligt punkt 21
- röjningskostnad med mera enligt punkt 22.5
- räddningskostnad enligt kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.3 med avdrag för
- självrisk enligt punkt 23
- eventuellt leverantörsåtagande enligt kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 39.4
- eventuell *underförsäkring* eller otillräckligt kalkylbelopp enligt punkt 22.4
- övriga bestämmelser som kan inverka på ersättningen. Till exempel påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrifter enligt punkt 38.20.

Vid *förstariskförsäkring* lämnas ersättning högst med försäkringsbeloppet.

22.2 Försäkringsformer

22.2.1 Helvärdesförsäkring

Full försäkring vid *helvärdesförsäkring* föreligger om försäkringsbeloppet motsvarar minst det belopp som beräknas enligt punkt 22.3. Föreligger full försäkring ersätts uppkommen skada i dess helhet intill försäkringsbeloppet med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt.

22.2.2 Fullvärdesförsäkring

Anges det i försäkringsbrevet att egendom är fullvärdesförsäkrad ersätts uppkommen skada i dess helhet med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt.

22.2.3 Första risk

Anges det i försäkringsbrevet att egendom är förstariskförsäkrad ersätts uppkommen skada inklusive röjningskostnader intill försäkringsbeloppet med de begränsningar som framgår av villkoren i övrigt.

22.3 Fastställande av försäkringsbelopp

22.3.1 Försäkringsbelopp för byggnad - halvärdesförsäkring

För *byggnad* skall försäkringsbeloppet motsvara byggnadens *nyanskaffningsvärde* vid skadetillfället.

22.3.2 Försäkringsbelopp för maskinerier och fastighetsinventarier

För *maskinerier* och *fastighetsinventarier* skall försäkringsbeloppet motsvara maskineriernas *nyanskaffningsvärde* vid skadetillfället. I kostnaden skall inräknas alla kostnader som fordras för att föremålet skall kunna tas i bruk.

22.3.3 Försäkringsbelopp för varor

För *varor* skall försäkringsbeloppet motsvara varornas värde vid skadetillfället enligt värderingsreglerna i punkt 21.3.

22.3.4 Ritningar, arkivalier och datainformation

För *ritningar*, *arkivalier* och *datainformation* skall försäkringsbeloppet motsvara värdet enligt värderingsreglerna i punkt 21.4.1.

22.3.5 Pengar och värdehandlingar

För *pengar* och *värdehandlingar* skall försäkringsbeloppet motsvara värdet enligt värderingsreglerna i punkt 21.4.2.

22.3.6 Kunders egendom

För *kunders egendom* skall försäkringsbeloppet motsvara värdet enligt värderingsreglerna i punkt 21.4.3.

22.3.7 Arbetstagares egendom

För *arbetstagares egendom* är försäkringsbeloppet högst 0,2 *prisbasbelopp* per *arbetstagare* eller det högre belopp som kan finnas angivet i respektive kollektivavtal.

22.3.8 Trädgård, tomt och markanläggning

För *trädgård*, *tomt* och *markanläggning* skall försäkringsbeloppet motsvara värdet enligt värderingsreglerna i punkt 21.4.6.

22.3.9 Lös egendom

För *lös egendom* skall värdet motsvara det sammanlagda värdet för respektive *objekttyp* enligt 22.3.2 till 22.3.7.

22.3.15 Gemensamt försäkringsbelopp

Är försäkringsbeloppet gemensamt för flera föremål men lägre än föremålens sammanlagda värde, ersätts vid skada på sådant föremål endast så stor del av skadan som motsvarar förhållandet mellan försäkringsbeloppet och värde.

Denna regel gäller i tillämpliga delar även för räddnings- och röjningskostnader.

22.4 Underförsäkring och otillräckligt kalkylbelopp

22.4.1 Underförsäkring

Föreligger inte full försäkring – *underförsäkring* – ersätts endast så stor del av skadan som försäkringsbeloppet utgör av beloppet som beräknas enligt punkt 21.

22.4.2 Otillräckligt kalkylbelopp

Försäkringstagaren skall underrätta Moderna om ny-, till- eller ombyggnad eller annan därmed jämförbar förbättring av fullvärdesförsäkrad egendom för att nya premieunderlag skall fastställas. Försummas detta ersätts endast så stor del av skadan som motsvarar förhållandet mellan den erlagda premien för den aktuella egendomen och den premie som rätteligen skulle ha erlagts för denna.

22.4.3 Reducering av räddnings- och röjningskostnad

Vid *underförsäkring* och otillräckligt kalkylbelopp görs motsvarande reduktion av räddnings- och röjningskostnader.

22.5 Röjningskostnad med mera

Försäkringen ersätter kostnader för röjning efter ersättningsbar skada på försäkrad egendom enligt följande regler.

Utöver försäkringsbeloppet ersätts kostnader för nödvändig rivning, röjning, borttransport, destruktion och deponering. Vid *förstariskförsäkring* begränsas dock den sammanlagda ersättningen till försäkringsbeloppet.

22.5.1 Högsta ersättning

22.5.1.1 Varor

Vid skada på *varor* lämnas ersättning med högst 20 % av varornas värde vid skadetillfället, dock högst 30 *prisbasbelopp*.

22.5.1.2 Förorening med mera

Vid förorening av eller annan inverkan på sjö eller annat vattenområde eller grundvatten lämnas ersättning med högst 10 *prisbasbelopp*.

22.5.1.3 Naturskada och dammgenombrott

Vid skada enligt punkt 6.2.2.1 är den sammanlagda ersättningen för egendom, *avbrott*, hyresförlust, extrakostnad och röjning begränsad till

- 125 *prisbasbelopp* per skadetillfälle vid skada genom jordskred, *jordras*, *bergras*, *lavin*, *jordskalv*, genombrott av damm för magasinering av vatten såsom vattenmagasin vid vattenverk, kvarn- eller branddamm
- 25 *prisbasbelopp* per skadetillfälle vid skada genom *skyfall*, snösmältning, stigande hav, sjö eller vattendrag, när vatten strömmar från markytan direkt in i *byggnad* eller inomhus tränger upp ur avloppsledning.

22.5.1.4 Skadegörelse utan samband med inbrott eller utbrott

Den sammanlagda ersättningen för egendom, *avbrott*, hyresförlust, extrakostnad och röjning är begränsad till 125 *prisbasbelopp* per skadetillfälle vid skadegörelse på försäkrad egendom utan samband med *inbrott* eller *utbrott*.

23. Självrisk

23.1 Grundsjälvrisk

Vid varje skadetillfälle dras från beräknad skadekostnad enligt punkt 21, röjningskostnad med mera enligt punkt 22.5 och räddningskostnad enligt kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.3 ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.

Lägsta självrisk för försäkringen anges i försäkringsbrevet (grundsjälvrisk).

För vissa skadehändelser är självrisken förhöjd enligt punkt 23.2. Är den valda grundsälvrisken högre än de särskilda självriskerna gäller den högre grundsälvrisken.

Avser försäkringen flera fastigheter enligt fastighetsregistret tillämpas en självrisk för varje fastighet. Ligger flera fastigheter inom samma kvarter tillämpas dock endast en självrisk för dessa.

23.2 Särskild självrisk

23.2.1 Utströmning från installation eller våtutrymme

Självrisk är 1 *prisbasbelopp* utöver avtalad grundsjälvrisk, vid skada genom *installation* eller *våtutrymme* läckage från

- *tättskikt* med anslutningar och genomföringar
- *installation* genom åldersförändring, till exempel *korrosion* eller förlitning, eller uppenbart eftersatt underhåll.

23.2.2 Naturskada och dammgengombrott

Självrisk är 1 *prisbasbelopp* utöver avtalad grundsjälvrisk vid naturskada och dammgengombrott enligt punkt 6.2.2.1.

23.2.3 Snötryck

Självrisk är 1 *prisbasbelopp* utöver avtalad grundsjälvrisk, vid skada genom *snötryck*.

23.2.4 Skada orsakad av motordrivet fordon

Självrisk är 10 % av skadebeloppet, dock lägst 1 *prisbasbelopp* och högst 5 *prisbasbelopp* vid skada orsakad av motordrivet fordon i det fall då trafikskadeersättning enligt trafikskadelagen (1975:1410, TSL) inte lämnas eller då denna lag inte gäller.

23.2.5 Inhägnat område

Självrisk är 1 *prisbasbelopp* utöver avtalad grundsjälvrisk vid skada på egendom förvarad utomhus inom inhägnat område.

23.2.6 Kulvertanläggning

Självrisk är 0,5 *prisbasbelopp* vid skada på *Kulvertanläggning* och *servisledning*.

38. Säkerhetsföreskrifter

38.1 Generella regler

Den försäkrade skall utöver angivna föreskrifter i punkt 38.2 till 38.12 iaktta

- de föreskrifter som anges i försäkringsbrevet, Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF eller i särskilt villkor
- de föreskrifter som meddelas av tillverkare, leverantör, besiktningssman eller motsvarande, i syfte att förhindra eller begränsa skada
- de föreskrifter – med tillämpningsföreskrifter – som i syfte att förhindra eller begränsa skada meddelats i lag eller förordning om till exempel
 - brandfarliga och explosiva varor i lag (1988:868) samt förordning (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor
 - elektrisk starkströmsanläggning i förordning (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar samt förordning (1993:1068) om elektrisk materiel.

38.2 Säkerhetsföreskrifter för vissa objekt – Samtliga skadehändelser

38.2.1 Datorer och datamedia

38.2.1.1 Datormiljö

Datoranläggning och maskinutrymme skall vara försedd med tillförlitlig och nödvändig kraftförsörjning samt sådan utrustning som skyddar mot skada genom åskslag, strömavbrott eller variationer i nätspänningen.

Finns serviceavtal har Moderna rätt att få kopia av avtalet.

38.2.1.2 Förvaring av bärbar dator

På *försäkringsställe* skall bärbar *dator* på annan tid än normal arbets- och öppetid förvaras undan gömd i skåp, låda eller liknande.

Utanför *försäkringsställe* skall bärbar *dator* förvaras med rimlig aktsamhet. Exempel på rimlig aktsamhet är att egendomen hålls under uppsikt eller låses in i lokal, låst skåp eller låda.

38.2.1.3 Förvaring av originalprogram

Original exemplar av *programvara* skall förvaras på sådant sätt att inte exemplaret och installerat program kan skadas eller förloras vid samma skadetillfälle.

38.2.1.4 Förvaring av bevis på nyttjanderätt

Licensbevis eller licensetikett nummer skall förvaras på sådant sätt att licensen och installerat program inte kan skadas eller förloras vid samma tillfälle.

38.2.1.5 Rutiner för säkerhetskopia

Säkerhetskopia skall framställas dagligen under arbetsdag eller med den högre frekvens som vanligen tillämpas inom försäkringstagarens verksamhetsområde.

Säkerhetskopia skall vara en komplett backup av all information och vara korrekt och funktionsduglig.

38.2.1.6 Förvaring av säkerhetskopia

Säkerhetskopia skall förvaras skild från originalet (datorns hårddisk) på ett sådant sätt att kopian och originalet inte kan skadas eller förloras vid samma skadetillfälle.

38.2.1.7 Programvara försedd med hårdvarulås

Hårdvarulås får inte skruvas direkt på datorutgång utan skall anslutas via kabel. Låset skruvas fast under skrivbord eller motsvarande. För bärbara datorer skall hårdvarulåset förvaras på sådant sätt att datorn och Hårdvarulåset inte kan skadas eller förloras vid samma skadetillfälle.

38.2.1.8 Larm

Har larm föreskrivits, till exempel drift- eller klimatlarm, skall larmanläggning vara aktiverad, i drift och fungerande enligt Försäkringsförbundets tekniska rekommendationer eller, om sådan inte är tillämplig, enligt tillverkarens eller av försäkringsbolagen godkänd anläggarfirmas rekommendation. Vid krav på larmöverföring skall larm nå fysisk person som kan vidta nödvändiga åtgärder.

38.2.2 Ritningar, arkivalier och datainformation

För att förhindra skada på ritningar och andra arkivalier, det vill säga, register, kartotek och dylikt, som vid skada inte kan rekonstrueras utan anlitan av expertis, skall dessa vara mikrofilmade eller på annat sätt kopierade. Filmen eller kopian skall förvaras på annan plats än försäkringsstället. För *datainformation* gäller reglerna enligt punkt 38.2..1.

38.2.3 Egendom av antikvariskt, kulturhistoriskt och konstnärligt värde

Egendom av antikvariskt, kulturhistoriskt och konstnärligt värde skall vara särskilt dokumenterad, till exempel med foto, ritningar etcetera, och vara upptagen på särskild inventarieförteckning. Aktuell dokumentation skall förvaras på sådant sätt att den inte kan förstöras i samband med att egendomen skadas. Detta gäller även *K/Q-märkt byggnad*.

38.3 Säkerhetsföreskrifter – Brand och snötryck

38.3.1 Revisionsbesiktning av elektrisk starkströmsanläggning

Anges i försäkringsbrevet att elektrisk starkströmsanläggning skall revisionsbesiktas gäller följande.

Elektrisk starkströmsanläggning skall på försäkringstagarens bekostnad revisionsbesiktas i den omfattning som föreskrivs av Moderna.

Elektrisk starkströmsanläggning är enligt gällande statliga föreskrifter varje elanläggning för sådan spänning, ström eller frekvens som kan vara farlig för person eller egendom.

Revisionsbesiktning skall enligt överenskommelse mellan försäkringsbolagen, handhas av Svenska Brandskyddsföreningens Elektriska Nämnd (EN), genom av nämnden auktoriserad besiktningsingenjör.

Intyg om revisionsbesiktning skall utfärdas av besiktningsingenjören. Det skall av *försäkringstagaren* på begäran uppvisas för Moderna. Vid revisionsbesiktningen påtalade fel och brister skall av behörig person rättas till inom 2 månader efter besiktningen.

Den första revisionsbesiktningen skall göras inom 1 år efter det att hela anläggningen blivit besiktningspliktig. Därefter skall revisionsbesiktning normalt ske vart tredje kalenderår med högst 40 månader mellan besiktningarna. Annan besiktningsfrekvens kan gälla.

38.3.2 Brandsläckningsredskap och larmanordningar

Brandsläckningsredskap och larmanordningar skall finnas i den utsträckning som anges av kommunens brand- eller räddningstjänst eller av Moderna.

Samtliga föreskrivna skyddsanordningar skall vara i funktion. Exempelvis skall

- brandsläckare vara fylld och fungerande
- larmanläggning vara aktiverad, i drift och fungerande enligt Försäkringsförbundets tekniska rekommendationer FTR 110. Vid krav på larmöverföring skall larm nå fysisk person som kan vidta nödvändiga åtgärder.

38.3.3 Branddörrar och annan sektionering

Branddörr, brandlucka och annan liknande sektionering skall vara stängd eller vara uppställd med anordning som stänger dörren, brandluckan eller sektioneringen vid rökutveckling.

Genomföringar och andra öppningar i brandsektionering skall vara tätade med typgodkända brandtätningmetoder.

38.3.4 Uppvärmnings-anordningar

Brännbart material skall hållas på nödvändigt avstånd från heta ytor på eldstäder och rökkanaler eller skyddas med isolering mot överhettning.

Varmluftspanna, byggtork och annan flyttbar anordning för uppvärmning med fast, flytande eller gasformigt bränsle skall vara av typ som godkänts av Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut eller annan behörig instans.

Flyttbar elvärmeapparat skall vara utförd enligt gällande EU-direktiv – CE-märkt.

Flyttbara uppvärmningsanordningar får inte användas i brand- eller explosionsfarliga utrymmen. Byggtork får användas för uppvärmning av *byggnad* endast i samband med byggnads- och anläggningsarbete.

38.3.5 Batteriladdning

Vid laddning av batteri för drivning av fordon skall Arbetsmiljöverkets föreskrifter angående blybatterier AFS 1988:4 följas.

38.3.6 Brännbart material förvarat utomhus

På annan tid än under normal arbets- och öppetid får inte emballage eller annat förvarat utomhus brännbart material, till exempel lastpallar, plastbackar, avfall med mera, förvaras på lastkaj, varuintag eller annan plats utomhus närmare än 6 meter från *byggnad*.

Föreskriften gäller dock inte om förvaringen sker

- på lastkaj, varuintag eller annan plats skyddad med godkänd sprinkleranläggning
- inom inhägnat område som uppfyller kraven enligt punkt 38.5.7
- i slutna och låsta container.

38.3.7 Tobaksrökning

Rökning får ske i kontor, matsalar, samlingslokaler, på särskilt anvisade platser och, efter godkännande från Moderna eller kommunens brand- eller räddningstjänst, även på fasta arbetsplatser. På övriga platser får rökning inte ske.

38.3.8 Motordrivet fordon

Motordrivet fordon (motorfordon, traktor, motorredskap och terrängmotorfordon) får i för arbetet nödvändig omfattning föras in eller användas i lokal eller upplag under förutsättning att

- fyllning, tömning eller byte av bränslebehållare samt laddning av batteri sker på ett betryggande sätt och på plats avskild från lokalen eller upplaget i övrigt
- permanenta lastnings- och lossningsplatser försetts med brandsläckningsredskap
- Moderna eller kommunens brand- eller räddningstjänst lämnat medgivande till detta, om det föreligger fara för *brand* eller *explosion* i lokalen eller upplaget.

Motordrivet fordon får inte utan medgivande av Moderna eller kommunens brand- eller räddningstjänst garageras inom fabrikations- eller lagerlokal eller upplag.

38.3.9 Speciella anordningar

Sådana anordningar där risk för överhettning föreligger, exempelvis bastuaggregat och kaffebryggare, skall vara försedd med timer som inte går att koppla ur.

38.3.10 Brandfarliga Heta arbeten

38.3.10.1 Allmänna säkerhetsföreskrifter

Dessa säkerhetsföreskrifter för gäller för tillfällig arbetsplats där *Heta arbeten* utförs och fara för *brand* kan föreligga.

Med *Heta arbeten* avses svetsning, skärning, lödning, takläggning, bearbetning med snabbgående verktyg och annat arbete som medför uppvärmning eller gnistbildning. Den försäkrade svarar gentemot Moderna för att nedanstående säkerhetsföreskrifter följs av

1. den försäkrades företagsledning
2. övriga anställda hos den försäkrade
3. entreprenörer och andra uppdragstagare som anlitas av den försäkrade.

Om någon som anges i punkt 1 till 3 ovan, inte följer dessa säkerhetsföreskrifter kan ersättningen minskas eller helt utebli. Se punkt 38.20.

Anmärkning

För *Heta arbeten* på tak gäller även särskilda föreskrifter enligt punkt. 38.3.10.2.

Tillstånd

Den som avser att bedriva eller låta bedriva *Heta arbeten* på tillfällig arbetsplats (till exempel ägare eller brukare av fastighet eller total- eller generalentreprenör) skall skriftligen utse en tillståndsansvarig som skall bedöma om arbetena medför fara för *brand*.

Om fara för *brand* anses föreligga, får *Heta arbeten* utföras endast under förutsättning att den tillståndsansvarige

- utfärdar tillstånd för arbetena på Svenska Brandskyddsföreningens (SBF) blankett: "Tillstånd/Kontrollista" för *Heta arbeten* eller motsvarande, som skall vara fullständigt ifyllt.
- under arbetenas utförande förvissas sig om att nedanstående säkerhetsregler följs.

Den tillståndsansvarige får delegera sitt ansvar endast om den som utsett honom skriftligen medgivit detta. Den tillståndsansvarige får inte utföra de *Heta arbetena*.

Säkerhetsregel nr 1 - Behörighet

Den som skall utföra brandfarliga *Heta arbeten* skall ha behörighet och erfarenhet av brandskydd. Detsamma gäller den som skall vara brandvakt. Behörighetsutbildning skall vara genomförd enligt den plan som beslutats av försäkringsbolagens och SBFs utbildningskommitté för *Heta arbeten*. Den som är utsedd att regelbundet vara tillståndsansvarig skall ha motsvarande utbildning och erfarenheter.

Säkerhetsregel nr 2 - Brandvakt

Brandvakt skall utses och finnas på arbetsplatsen – även under arbetsrast – under den tid som de *Heta arbetena* utförs och under den efterbevakningstid – minst en timme – eller annan tid som den tillståndsansvarige angett i Tillståndet. Brandvakten får inte lämna arbetsplatsen förrän faran för *brand* upphört. Brandvakt krävs inte när den tillståndsansvarige bedömer att det är uppenbart att arbetet kan utföras med samma säkerhet utan brandvakt.

Säkerhetsregel nr 3 - Brandfarlig vara

För arbete i utrymme som innehåller eller har innehållit brandfarlig vara, skall tillstånd inhämtas av kommunens brand- eller räddningschef.

Säkerhetsregel nr 4 - Städning och vattning

Arbetsplatsen skall vara städad och vid behov vattnad.

Säkerhetsregel nr 5 - Brännbart material

Brännbart material på och i närheten av arbetsplatsen skall flyttas bort, skyddas genom övertäckning och avskärmas.

Säkerhetsregel nr 6 - Dolda brännbara byggnadsdelar

Värmeledande konstruktioner och dolda brännbara byggnadsdelar skall undersökas med hänsyn till brandfaran, samt vid konstaterad brandfara skyddas och göras åtkomliga för omedelbar släckinsats.

Säkerhetsregel nr 7 - Otätheter

Springor, hål, genomföringar och andra öppningar på och i närheten av arbetsplatsen skall vara tätade och även kontrollerade med hänsyn till brandfaran.

Säkerhetsregel nr 8 - Släckutrustning

Godkänd, fungerande och tillräcklig släckutrustning skall finnas tillgänglig för omedelbar släckinsats. Här avses slang med vatten eller två certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A 233B (minst 6 kg).

Vid takläggning krävs

Slang med vatten och två certifierade handbrandsläckare med minsta effektivitetsklass 34A 233B (minst 6 kg) samt brytverktyg (till exempel pikyxa) och handstrålkastare. När förutsättning för släckning med vatten saknas, till exempel vid risk för frysning eller vid lågt vattentryck, skall utrustningen kompletteras med ytterligare en certifierad brandsläckare med lägst effektivitetsklass 34A 233B (minst 6 kg).

Säkerhetsregel nr 9 - Svetsutrustning

Svetsutrustning skall vara felfri. Acetylenflaska skall vara försedd med bakslagsskydd. Svetsbrännare skall vara försedd med backventil för bränngas och syrgas. Skyddshandske och avstängningsnyckel skall finnas.

Säkerhetsregel nr 10 - Larmning

Räddningstjänsten/brandkåren skall kunna larmas omedelbart. Fungerande mobiltelefon skall finnas tillgänglig om inte stationär telefon finns inom räckhåll. Den som uppdras att larma skall känna till arbetsplatsens adress.

Säkerhetsregel nr 11 - Torkning, uppvärmning och upptining

Vid torkning eller uppvärmning genom förbränning med gas, skall lågan vara innesluten så att den inte kan orsaka antändning.

Säkerhetsregel nr 12 - Torkning av underlag och applicering av tätskikt

Vid torkning av underlag och applicering av tätskikt får material uppvärmas till högst 300°C.

Säkerhetsregel nr 13 - Smältning av asfalt

Vid smältning av asfalt skall utrustningen ställas upp, hanteras och tillses enligt SBF:s "Säkerhetsregler för smältning av asfalt vid arbeten på tak och balkonger."

38.3.10.2 Takarbeten - särskilda föreskrifter utöver ovanstående
Arbetet skall utföras på följande sätt.

Vid smältning av asfalt skall utrustningen ställas upp, hanteras och tillses enligt SBF:s säkerhetsregler i samband med arbeten på tak. Torkning och applicering får inte utföras med öppen låga. Vid arbetenas utförande skall släckutrustning bestående av slang med vatten och två godkända, fungerande handbrandsläckare ABE III, brytverktyg (till exempel pikyxa) och handstrål kastare finnas för omedelbar släckinsats. Förberedande åtgärder för alarmering från arbetsplats på tak skall vidtas, till exempel genom att medföra mobiltelefon.

38.3.11 Snötryck

För att förhindra skada genom *snötryck* skall den försäkrade undanröja långtidspåverkande snölast. Vid extrem nederbörd, andra extrema väderförhållanden eller plötsliga väderomslag skall röjning ske vid första möjliga tillfälle.

38.4 Säkerhetsföreskrifter – Vatten- och vätskeutströmning

För att förhindra skada genom utströmning skall

- installation för vatten ha tillräcklig isolering och temperaturen i försäkringslokal vara tillräckligt hög för att förhindra skada genom frysning
- invändig installation för regn- och smältvatten uppfylla de krav som ställs på avloppsledningar enligt byggnorm eller branschregler gällande vid tidpunkten för uppförandet eller reparationen
- installation för vatten vara provad och godkänd i vedertagen ordning
- tätskikt i våtutrymme uppfylla de funktionskrav som uppställts i byggnorm eller branschregler gällande vid tidpunkten för uppförandet eller reparationen
- varor befintliga i källarlokal vara uppallade minst 10 centimeter över golvet.

Se även punkt 38.12 Säkerhetsföreskrifter - Cistern och oljeskada.

38.4.1 Larm

Har larm föreskrivits, till exempel klimat- eller vätskelarm, skall larmanläggning vara aktiverad, i drift och fungerande enligt Försäkringsförbundets tekniska rekommendationer eller, om sådan saknas, enligt tillverkarens eller av försäkringsbolagen godkänd anläggarfirmas rekommendationer. Vid krav på larmöverföring skall larm nå fysisk person som kan vidta nödvändiga åtgärder.

38.5 Säkerhetsföreskrifter - Inbrott

Försäkringslokal skall uppfylla fastställt skydds krav enligt nedan. Dessutom krävs att samtliga föreskrivna skyddsanordningar skall vara i funktion. Exempelvis skall

- lås vara låsta
- regler vara reglade
- larmanläggning vara aktiverad, i drift och fungerande enligt Försäkringsförbundets tekniska rekommendationer FTR 130. Vid krav på larmöverföring skall signal nå fysisk person som kan vidta nödvändiga åtgärder.

Skyddsklass 2

Om inte annat anges i försäkringsbrevet gäller försäkringen enligt *skyddsklass 2*.

Angivna regler utgör exempel på grundkrav. Då förhållandena skiftar kan inte anvisningar lämnas för alla förekommande fall. Mer detaljerad information avseende godtagbara lösningar för inbrottsskydd kan hämtas ur Modernas informationsbroschyrer avseende *skyddsklass 1* till *3* eller i gällande regler för Mekaniskt inbrottsskydd SSF 200 som kan beställas från Svenska Stöldskyddsföreningen, SSF. Hos SSF kan även andra tekniska föreskrifter beställas, bland annat gällande Elektromekaniskt skydd, och Säkerhetsguiden där godkända och rekommenderade produkter för inbrottsskydd redovisas.

38.5.1 Försäkringslokal

Försäkringslokalens omslutningsyta (vägg, golv, tak, dörr- och fönsterenheter med mera) mot andra lokaler i byggnaden och mot det fria, skall i sin helhet - både vad avser det byggnadstekniska utförande och lås och reglingsanordningar - ge ett godtagbart skydd mot *inbrott* och försvåra bortförandet av stöldgods.

Innervägg och mellanbjälklag samt innertak som utgör del av försäkringslokalens omslutningsyta skall ha likvärdig motståndskraft mot *inbrott* som yttervägg. Vägg skall anslutas tätt till bärande konstruktion. Yttervägg, bottenbjälklag och yttertak som uppfyller hållfasthets-, täthets- och värmeisoleringskraven i Boverkets byggregler BBR 2002:19 (eller svensk Byggnorm SBN 80) är som regel godtagbara. En oisolerad yttervägg (till exempel regelvägg med enkel *ytbeklädnad* av plåt, plast eller träpanel) är inte godtagbar.

38.5.1.1 Dörr, port och lucka

Med dörr avses dörrblad och dörrkarm. Dörr skall uppfylla lägst dörrklass 2 enligt svensk standard SS 817345 alternativt motståndsklass (MK) 3 enligt SS ENV 1627 eller vara förstärkt till motsvarande nivå.

Dörr, port och lucka i omslutningsyta skall vara låst med av försäkringsbolagen *godkänd låsenhet* eller med annan låsanordning som i det särskilda fallet godtagits av Moderna.

För pardörrar gäller dessutom att den ena dörren skall vara reglad både upp- och nedtill med säkrade kantreglar, låst spanjolett eller på likvärdigt sätt.

Dörr, port eller lucka anses inte låst om nyckel lämnats kvar i låset. Lås med fungerande vred är aldrig *godkänd låsenhet*.

Anmärkning

Även elektromekanisk låsanläggning enligt reglerna i FTR 210 är godkänd.

Dörr, port och lucka anses inte låst om

- kodmedia eller nyckel lämnats kvar i låsanläggningen
- dörr, port eller lucka
 - är stängd och låsanläggningen inte är i funktion
 - inte är stängd och låsanläggningen inte är i funktion.

38.5.1.2 Fönster

Fönster (*glas*, båge, karm) och fastsättning skall ge ett godtagbart skydd mot *inbrott*. Med fönster avses även ruta av *glas* i dörr och lucka samt väggparti av *glas*.

Öppningsbart fönster i omslutningsyta skall, oavsett placering, vara stängt och invändigt reglat. Detta gäller även fönster med inkrypningskydd.

Öppningsbart fönster vars nedre kant är belägen lägre än 4 meter över markplan eller annat *ståplan* skall vara låst med speciallås för fönster enligt svensk standard SS 3620 lägst klass A eller ha inkrypningskydd. Ventilationsfönster ovan dörr får dock vara öppet om det har stoppbom som tillåter en maximal öppning av 15 centimeter, eller har inkrypningskydd. Bommen skall vara av plattstål, minst 5 x 30 millimeter.

38.5.1.3 Brandventilator

Brandventilator skall vara stängd och reglad med mekanisk reglingsanordning åtkomlig endast från insidan eller ha inkrypningskydd.

Exempel på inkrypningskydd för brandventilator är stålgaller utfört så att största öppning är 150 x 300 millimeter.

För *skyddsklass 2* gäller även att brandventilator av *glas* eller plast, som är belägen lägre än 4 meter över markplan, eventuellt annat *ståplan* eller på annat sätt är lätt åtkomlig, skall oavsett reglingsanordning, ha inkrypningskydd.

38.5.1.4 Annan öppning

Annan öppning i omslutningsyta till exempel ventilationskanal eller ventilationsöppning som är större än 150 x 300 millimeter skall ha inkrypningskydd.

Anmärkning

Exempel på godtagbara inkrypningskydd är

- ett invändigt monterat galler/rulljalusi i lägst klass 3 enligt SSF:s "Norm för galler" SSFN 012 eller enligt SS-ENV 1627 motståndsklass 4, eller
- en i metallram invändigt monterad polykarbonatskiva som minst uppfyller kraven enligt SS-EN 356 klass P7B, eller
- ett laminerat *glas* som minst uppfyller kraven enligt SS EN 365 klass P7B och som monteras i en stabil båge eller karm. Laminerat *glas* får inte förväxlas med härdat *glas*.

Inkrypningskydd skall monteras enligt tillverkarens anvisningar i vägg, karm eller dörrblad. All fastsättning skall vara sådan att demontering inte kan göras från utsidan utan avsevärd svårighet.

Öppningsbara inkrypningskydd skall låsas med *godkänd låsenhet*.

38.5.2 Lås och låsenhet

Ett lås utgörs av en låsenhet som består av

- ett låshus med tillhörande spärrmekanism samt för låsets funktion nödvändiga låsbehör och till låset hörande slutbleck, eller
- ett hänglås med beslag.

38.5.2.1 Godkänd låsenhet

Ett godkänt lås skall uppfylla lägst låsklass 3 i SS 3522. Det innebär bland annat att ett godkänt lås

- skall från båda sidor om dörren endast kunna öppnas och låsas med för låset avsedd nyckel
- inte får ha vred om inte vredet kan spärras eller frikopplas så att låset inte kan öppnas med detta
- skall vara utfört så att inga delar som påverkar låsets inbrottskydd kan demonteras från låsets utsida. Sådana delar skall inte heller kunna demonteras från dörrens insida annat än med specialverktyg.

38.5.2.2 Godkänt slutbleck

Ett godkänt slutbleck skall uppfylla lägst låsklass 3 i SS 3522.

38.5.2.3 Godkänt hänglås med godkänt beslag för dörr, port eller lucka

Ett godkänt hänglås med godkänt beslag för dörr, port eller lucka skall vid invändig montering uppfylla lägst hänglåsklass 3 och vid utvändig montering uppfylla lägst hänglåsklass 4 enligt SSFN 014 Norm för hänglås respektive SSF 018 Norm för hänglåsbeslag.

38.5.2.4 Godkänd elektromekanisk låsanläggning

En godkänd elektromekanisk låsanläggning skall uppfylla reglerna i Försäkringsförbundets tekniska rekommendation FTR 210.

38.5.3 Handhavande av, lås, kod, låskombination eller nyckel

Lås, kod, låskombination eller nyckel skall omedelbart bytas eller ändras om det finns anledning att misstänka att någon obehörigen innehar nyckel eller har kännedom om koden eller låskombinationen.

Nyckeln, koden eller låskombinationen till *byggnad* eller *försäkringslokal* skall handhas och förvaras på betryggande sätt. Den får till exempel inte vara märkt eller placerad så att den kan identifieras av obehörig. Den får inte heller förvaras på sådant sätt i försäkringslokalen att den är lätt tillgänglig för obehörig. I nyckelskåp i anslutning till lokal får endast förvaras sådan nyckel som uteslutande passar till allmänt utrymme såsom pannrum, soprum, hissmaskinrum eller liknande, vilket är betryggande avskilt från annan lokal.

38.5.3.1 Nyckel till värdeskåp, kassa- eller värdevalv

Nyckel till *värdeskåp*, kassa- eller värdevalv får inte förvaras på samma *försäkringsställe* som skåpet eller valvet. Sådan nyckel skall förvaras i låst

- lokal på annan plats som uppfyller samma krav på inbrottskydd som gäller för det *försäkringsställe* där stölden eller skadegörelsen sker
- bostad på *försäkringsställe* då den som haft hand om nyckeln vistas där
- bostad på annan plats än *försäkringsställe*.

38.5.5 Tillgrepp utifrån genom krossat fönster(smash and grab)

För att ersättning utöver sammanlagt 20 % av prisbasbeloppet per fönster skall kunna betalas krävs att fönstret är särskilt skyddat upp till minst 2 meter från markplan eller 1,5 meter från annat *ståplan*. Om fönsterrutan är av laminerat *glas* som uppfyller kravet i lägst klass P6B krävs inget ytterligare skydd vid *skyddsklass 2*.

Krävs ytterligare skydd är exempel på godtagbart särskilt skydd av fönster

- stålgaller av stålqualität SS 1774 med en trådtjocklek av minst 4 millimeter i diameter, med en maskvidd max 60 x 60 millimeter, eller
- invändigt montera polykarbonatskiva som motsvarar kraven i SS-EN 356 klass P6B.

Skyddet skall vara monterat innanför glasrutan.

38.5.6 Tillfällig förvaring på annan plats

Om egendom tillfälligt förvaras på annan plats skall inbrottskyddet på sådan plats lägst uppfylla kraven enligt *skyddsklass 1* eller, vid tillfällig förvaring i bostad, uppfylla aktsamhetskraven enligt Modernas hemförsäkringsvillkor.

38.5.6.1 Tillfällig förvaring av stöldbegärlig egendom på annan plats

Vid tillfällig förvaring av *stöldbegärlig egendom* på annan plats skall inbrottskyddet på sådan plats lägst uppfylla samma krav som på ordinarie *förvaringsplats*.

38.5.7 Inhägnat område

Med *försäkringslokal* avses här inhägnat område som är särskilt angivet i försäkringsbrevet och som uppfyller nedan angivna krav.

38.5.7.1 Försäkringslokalens omslutning

Området där den försäkrade egendomen förvaras skall vara omslutet av en inhägnad (stängsel, vägg, grind, port med mera), som i sin helhet ger ett efter förhållandena godtagbart skydd mot *inbrott* och försvårar bortförandet av stöldgods.

Inhägnaden skall bestå av stängsel eller vägg och vara totalt minst 2,20 meter hög, varav de översta 0,20 metrarna skall utgöras av minst två rader taggtråd. Inhägnaden skall anslutas så nära till marken att inkrypning under inhägnaden förhindras. Inhägnadens fastsättningsanordningar, stolpar, stag med mera skall vara förankrade i marken på ett godtagbart sätt.

Anmärkning

Exempel på godtagbart utförande av stängsel och väggar är

- flätverksstängsel av minst 3 millimeter tjock ståltråd med maskstorlek inte överstigande 50 x 50 millimeter
- vägg av trä, minst 25 millimeter tjock
- vägg av stålplåt, minst 1 millimeter tjock.

38.5.7.2 Grind, port och dörr

Grind, port och dörr skall fylla samma krav på skydd mot *inbrott* som stängsel och vägg enligt ovan. Vid gångjärnen till grind, port eller dörr skall finnas en spärranordning som förhindrar avlyftning i stängt läge.

Grind, port och dörr skall vara låst med en *godkänd låsenhet* enligt punkt 38.5.3. Grind, port och dörr anses inte som låst om nyckel kvarlämnats i låset.

38.5.8 Container

Med *försäkringslokal* avses här container som är särskild angiven i försäkringsbrevet och som uppfyller nedan angivna krav.

38.5.8.1 Försäkringslokalens omslutningsyta

Container skall ha omslutningsytor av minst 1,5 millimeter tjock stålplåt på stålram eller ha annat utförande som för det särskilda fallet godtagits av Moderna.

Eventuellt fönster eller annan öppning skall ha inkrypningskydd. Exempel på inkrypningskydd för container är stålgaller utfört så att största öppning är 150 x 300 millimeter.

38.5.8.2 Dörr, port eller lucka

Dörr, port eller lucka skall ge ett godtagbart skydd mot *inbrott* och vara låst med godkänt låsbom och godkänt hänglås med godkänt beslag som uppfyller lägst hänglåsklass 4. Dörr, port eller lucka anses inte som låst om nyckel kvarlämnats i låset.

38.6 Säkerhetsföreskrifter – Rån och överfall

38.6.1 Hantering av pengar och värdehandlingar inom försäkringslokal på försäkringsställe

Den som hanterar *pengar och värdehandlingar* inom *försäkringslokal* på *försäkringsställe* skall ha fyllt 18 år, såvida inte annan anställd som uppnått samma ålder samtidigt vistas i lokalen.

38.6.2 Hantering av pengar och värdehandlingar m m utanför försäkringslokal

Vid transport av *pengar och värdehandlingar* utanför *försäkringslokal* skall den som utför transporten ha fyllt 18 år.

Om värdet på *pengar och värdehandlingar* överstiger 2 *prisbasbelopp* gäller dessutom att egendomen skall transporteras

- i en godkänd värdetransportväska, som är låst med nyckel som inte får medföras av
- transportören, eller
- gemensamt av minst två personer som båda fyllt 18 år.

Om värdet av egendom som helt eller delvis består av ädel metall, äkta pärlor och ädelstenar, ur avsedda att bäras eller *konstverk* överstiger 2 *prisbasbelopp* gäller att egendomen skall transporteras av minst två personer som båda fyllt 18 år.

38.8 Säkerhetsföreskrifter - Transport

För att förhindra skada på eller stöld av egendom som transporteras i fordon skall

- egendomen emballeras, packas, stuvas eller i övrigt iordningsställas på ett för transporten lämpligt sätt
- fordonet, vid kortare uppehåll, till exempel i samband med måltid eller vid i- och urlastning, vara låst och fönster vara stängda. För *stöldbegärlig egendom* gäller dessutom att egendomen skall förvaras i insynsskyddat utrymme. Detta gäller även *maskinerier* som utgörs av *dator*, kamera, kameratillbehör och mobiltelefon
- egendomen, vid annat uppehåll än ovan, tas ut ur fordonet om inte detta är inlåst i lokal som uppfyller gällande *skyddsklass*.

38.8.1 Larm

Fordonslarm skall vara aktiverat, i drift och fungerande enligt tillverkarens eller av anläggarfirmas rekommendation.

38.9 Säkerhetsföreskrifter - Kyl och fry

För att förhindra skada genom temperaturändring i *kyl- eller frysenhet* skall

- anläggningen vara försedd med av Moderna godkänd larmanordning för övervakning av temperatur
- egendomen vid packningstillfället vara i fullgott skick samt packas i en för kyl- och frysförvaring lämpad förpackning
- förvaring inte ske under längre tid än vad som är tillämpligt med hänsyn till egendomens beskaffenhet
- *försäkringstagaren* följa de anvisningar om lagring och skötsel som tillverkare av *kyl- eller frysenhet* lämnat.

38.9.1 Larm

Larmanläggning skall vara aktiverad, i drift och fungerande enligt Försäkringsförbundets tekniska rekommendationer eller, om sådan inte är tillämplig, enligt tillverkarens eller av försäkringsbolagen godkänd anläggarfirmas rekommendation. Vid krav på larmöverföring skall larm nå fysisk person som kan vidta nödvändiga åtgärder.

38.11 Säkerhetsföreskrifter - Maskin

För att förhindra skada på försäkrade *maskinerier*, *fastighetsmaskin* eller *installation* genom sönderfrysning, skall egendomen vara tillräckligt isolerad och temperaturen i försäkringslokalen vara tillräckligt hög för att förhindra sådan skada.

38.11.1 Larm

Larmanläggning skall vara aktiverad, i drift och fungerande enligt Försäkringsförbundets tekniska rekommendationer eller, om sådan inte är tillämplig, enligt tillverkarens eller av försäkringsbolagen godkänd anläggarfirmas rekommendation. Vid krav på larmöverföring skall larm nå fysisk person som kan vidta nödvändiga åtgärder.

38.20 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrifter

Har den försäkrade vid skadetillfället inte följt en säkerhetsföreskrift enligt ovan, kan ersättningen minskas eller helt utebli om inte åsidosättandet kan antas ha saknat betydelse för skadan.

Reglerna för påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrifter framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 38.20.

41. Åtgärder vid skada

Vid skada skall den försäkrade vidta de åtgärder som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.

42. Skaderegleringsbestämmelser och preskription

Vid skada skall den försäkrade följa de bestämmelser som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 42.

43. Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning betalas enligt de regler som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 43

II Avbrottsförsäkring

Vid försäkring av rörelse ingår avbrottsförsäkring om detta anges i försäkringsbrevet.

1. Vem försäkringen gäller för och försäkrad verksamhet

Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller för *försäkringstagaren* såsom innehavare av försäkrad rörelse.

2. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för *avbrott* som uppkommer under ansvarstiden till följd av ersättningsbar skada enligt punkt 7 som inträffar under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden).

2.1 Ansvarstid

Ansvarstiden är 12 månader om inte annat anges i försäkringsbrevet och räknas från den tidpunkt då skada enligt punkt 7 inträffar.

3. Var försäkringen gäller

3.1 På försäkringsstället

Försäkringen gäller för *avbrott* som uppkommer i den försäkrade rörelsen till följd av ersättningsbar skada enligt punkt 7.1 som inträffar på *försäkringsställe* som anges i försäkringsbrevet.

3.2 På annan plats

3.2.1 Kund- och leverantörsavbrott

Vid kund- och leverantörs*avbrott* enligt punkt 7.2.1 gäller försäkringen för skada som inträffar inom Norden, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

4. Försäkrat intresse

Försäkringen avser endast försäkringstagarens intresse som består i att det försäkringsmässiga täckningsbidraget inte minskas eller går förlorat genom inskränkning i den försäkrade rörelsen under ansvarstiden.

6. Försäkringsbelopp – Högsta ersättning

Försäkringen gäller med i försäkringsbrevet angivet försäkringsbelopp och *ansvarstid*.

För vissa skadehändelser är högsta ersättning begränsad enligt nedan, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

6.2.2 Högsta ersättning

6.2.2.1 Naturskada och dammgenombrott

Vid skada enligt kapitel I Egendomsförsäkring punkt 6.2.2.1 är den sammanlagda ersättningen för egendom, *avbrott*, hyresförlust, extrakostnad och röjning begränsad till

- 125 *prisbasbelopp* per skadetillfälle vid skada genom jordskred, *jordras*, *bergras*, *lavin*, *jordskalv*, genombrott av damm för magasinering av vatten såsom vattenmagasin vid vattenverk, kvarn- eller branddamm
- 25 *prisbasbelopp* per skadetillfälle vid skada genom *skyfall*, snösmältning, stigande hav, sjö eller vattendrag när vatten strömmar från markytan direkt in i *byggnad* eller inomhus tränger upp ur avloppsledning.

6.2.2.7 Avbrott vid transport, montering, demontering samt förflyttning

Vid *avbrott* till följd av skada vid transport, montering, demontering samt förflyttning är ersättningen begränsad till 10 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

6.2.2.8 Avbrott till följd av skadegörelse utan samband med inbrott eller utbrott

Vid skadegörelse utan samband med *inbrott* eller *utbrott* är den sammanlagda ersättningen för egendom, *avbrott*, hyresförlust, extrakostnad och röjning begränsad till 125 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

6.2.2.12 Kund- och leverantörsavbrott

Vid kund- och leverantörsavbrott är ersättningen begränsad till 10 prisbasbelopp per skadetillfälle.

6.2.2.13 Avspärning beordrad av Räddningstjänst eller Polismyndighet

Vid *avbrott* till följd av avspärning beordrad av Räddningstjänst eller Polismyndighet lämnas ersättning, i den mån ersättning inte kan fås av allmänna medel, med högst 10 prisbasbelopp per skadetillfälle.

7. Vad försäkringen gäller för

7.1 På försäkringsstället

Försäkringen gäller för *avbrott* som uppkommer i den försäkrade rörelsen genom

- skada som är ersättningsbar enligt kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 7. Detta gäller under förutsättning att *avbrott* genom sådan skadehändelse ingår i försäkringen
- stopp i tillförsel av el, gas, vatten eller värme förorsakad av plötslig och oförutsedd fysisk skada på matarledning eller tillhörande försörjningsenhet, central eller fördelningsstation
- att tillträde till rörelsen hindras genom avspärning beordrad av Räddningstjänst eller Polismyndighet under förutsättning att avspärningen uppkommer genom händelse som inte i förväg är planlagd.

7.1.1 Maskinavbrott

Anges det i försäkringsbrevet att maskinavbrottsförsäkring ingår gäller försäkringen för *avbrott* som uppkommer i den försäkrade rörelsen genom ersättningsbar maskinskada enligt kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 9 som inträffar på försäkrade *maskinerier* eller i försäkringsbrevet särskilt angiven maskin eller, vid försäkring av *byggnad*, på försäkrad *fastighetsmaskin* eller *installation*.

7.1.2 Leverantörsåtagande

Försäkringen gäller för *avbrott* även om ersättning inte lämnas för egendomsskadan i de fall detta beror på att leverantör eller annan är ansvarig på grund av kontrakt, garanti eller liknande åtagande.

7.2 På annan plats

7.2.1 Kund- och leverantörsavbrott

Försäkringen gäller för *avbrott* som uppkommer i den försäkrade rörelsen genom att leveransavtal inte kan fullföljas på grund av sådan ersättningsbar skada enligt kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 7 som anges i försäkringsbrevet, inträffar inom Norden hos kund eller leverantör med vilken *försäkringstagaren* har gällande kontrakt. Försäkringen gäller inte för längre tid än den för leveranskontraktet återstående kontraktstiden.

8. Undantag

8.2 Förlängd avbrottstid

Ersättning lämnas inte för förlust som beror på förlängd *avbrottstid* orsakad av den försäkrades ekonomiska förhållanden, till exempel bristande försäkringsskydd eller kapitalbrist.

8.3 Förbättring, utvidgning eller annan förändring

Ersättning lämnas inte heller för sådan förlust som orsakas av att en del av ansvarstiden utnyttjas till förbättring, utvidgning eller annan förändring av den skadade egendomen utöver dess *återställande* till samma skick som före skadan. Detta gäller även sådan förändring som är en följd av myndighets åtgärd.

21. Skadevärderingsregler

Skada värderas efter ansvarstidens slut. Skadebeloppet utgörs av förlust beräknad enligt nedan med tillägg av skäliga räddningskostnader.

21.1 Beräkning av täckningsbidrag

21.1.1 Täckningsbidrag under jämförelseperioden

Täckningsbidraget beräknas under en jämförelseperiod, som är av samma längd som ansvarstiden, dock högst 12 månader. Jämförelseperioden börjar 12 månader före dagen då skada enligt punkt 7 inträffar. Är ansvarstiden längre än 12 månader skall det beräknade täckningsbidraget under jämförelseperioden ökas med hänsyn till den längre ansvarstiden.

21.1.2 Förväntat täckningsbidrag

Råder under ansvarstiden andra förhållanden än under jämförelseperioden och sammanhänger dessa förhållanden inte med skadan, skall täckningsbidraget justeras genom att det för jämförelseperioden framräknade täckningsbidraget ökas eller minskas.

Det justerade beloppet skall anses utgöra det *täckningsbidrag* som rörelsen skulle ha gett under ansvarstiden, om skadan inte hade inträffat.

21.1.3 Faktiskt täckningsbidrag

Det *täckningsbidrag* som rörelsen faktiskt gett under ansvarstiden beräknas varvid hänsyn tas till

- att kostnader som inte är försäkrade skall, till den del de överstiger vad som proportionellt svarar mot rörelsens minskade omfattning, dras från täckningsbidraget i den mån *försäkringstagaren* kan visa att de medfört minskning av förlusten
- att täckningsbidraget skall ökas med ett belopp som svarar mot sådant bortfall av *täckningsbidrag* som orsakas av att en del av ansvarstiden - utöver den tid som skulle ha behövts för att återställa den skadade egendomen i samma skick som före skadan - blivit använd till förbättring, utvidgning eller annan förändring, även sådan som är en följd av myndighets beslut.

21.1.4 Skadebelopp

Skadebeloppet utgörs av det förväntade täckningsbidraget enligt punkt 21.1.2 minskat med

- det faktiska *täckningsbidrag* enligt punkt 21.1.3 som rörelsen gett under ansvarstiden
- sådana i det förväntade täckningsbidraget enligt punkt 21.1.2 ingående kostnader som har kunnat inbesparas under ansvarstiden
- det *täckningsbidrag* som ingår i ersättningen för egendomsskadan
- den ränteavkastning som *försäkringstagaren* under ansvarstiden erhållit på ersättning för egendomsskadan
- sådan ökning av *täckningsbidrag* som, till följd av skadan, uppkommit under ansvarstiden i annan rörelse som *försäkringstagaren* själv, eller annan för hans räkning driver.

22. Ersättningsregler

Försäkringen skall inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast lämna ersättning för genom skadan uppkommet bortfall av *täckningsbidrag* även om försäkringsbeloppet är högre.

22.1 Skadeersättning

Moderna ersätter

- skada värderad enligt punkt 21
- ränteförlust och/eller skälig räntekostnad under ansvarstiden med hänsyn till att ersättning
- betalas efter ansvarstidens slut. Vid beräkning av ränteförlust betalas avkastningsränta enligt
- Riksbankens referensränta med ett tillägg av 2 procentenheter
- räddningskostnad enligt kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.3 med avdrag för
- självrisk enligt punkt 23.2
- eventuell *underförsäkring*
- övriga bestämmelser som kan inverka på ersättningen, till exempel påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrifter enligt punkt 38.20.

22.3 Framtagning av försäkringsbelopp

Försäkringsbeloppet skall minst motsvara förväntat *täckningsbidrag* enligt punkt 21.1.2.

22.4 Underförsäkring

Är försäkringsbeloppet lägre än det i punkt 21.1.2 angivna täckningsbidraget föreligger *underförsäkring* och ersättning lämnas endast för så stor del av skadan som försäkringsbeloppet utgör av nämnda *täckningsbidrag*.

23. Karens och självrisk

Vid varje skadetillfälle tillämpas *karens*. Om avbrottstiden varar längre än karenstiden tillämpas självrisk och avbrottet räknas från tidpunkten för egendomsskadan.

23.1 Karenstid

Karenstiden är

- 72 timmar vid *avbrott* till följd av maskinskada, ersättningsbar enligt kapitel Egendomsförsäkring, punkt 9 Maskinförsäkring
- 72 timmar vid *avbrott* enligt punkt 7.2.1 Kund- och leverantörsavbrott
- 72 timmar vid *avbrott* enligt punkt 7.2.2 *Avbrott* på *arbetsområde*
- 24 timmar vid övriga skador om inte annat anges i försäkringsbrevet.

23.2 Självrisk

Vid varje skadetillfälle dras från beräknad skadekostnad enligt punkt 21, eventuell ränteförlust och/eller skälig räntekostnad med hänsyn till att ersättning betalas efter ansvarstidens slut samt räddningskostnad enligt kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.3, ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.

För avbrottsförsäkring gäller samma självrisk som i kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 23.

Vid samtidig egendoms- och avbrottskada, hyresförlust och/eller extrakostnad tillämpas endast en självrisk, den högsta.

38. Säkerhetsföreskrifter

För avbrottsförsäkring gäller samma säkerhetsföreskrifter som i kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 38.

38.20 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift

Beträffande påföljd om säkerhetsföreskrifterna inte följts, se kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 38.20.

41. Åtgärder vid skada

Vid skada skall den försäkrade vidta de åtgärder som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.

42. Skaderegleringsbestämmelser och preskription

Vid skada skall den försäkrade följa de bestämmelser som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 42.

43. Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning betalas enligt de regler som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 43

III Hyresförlustförsäkring

Vid försäkring av *byggnad* ingår hyresförlustförsäkring om detta anges i försäkringsbrevet.

1. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen gäller för *försäkringstagaren* såsom ägare eller nyttjanderättshavare av försäkrad fastighet.

2. När försäkringen gäller

Försäkringen gäller för hyresförlust som uppkommer under ansvarstiden till följd av ersättningsbar skada enligt punkt 7 som inträffar under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden).

2.1 Ansvarstid

Ansvarstiden är 24 månader om inte annat anges i försäkringsbrevet och räknas från den tidpunkt då skada enligt punkt 7 inträffar.

3. Var försäkringen gäller

3.1 På försäkringsstället

Försäkringen gäller för hyresförlust som uppkommer i den försäkrade rörelsen till följd av ersättningsbar skada enligt punkt 7 som inträffar på *försäkringsställe* som anges i försäkringsbrevet.

4. Försäkrat intresse

Försäkringen avser endast försäkringstagarens intresse som består i att hyresförlust inte uppkommer genom inskränkning i den försäkrade rörelsen under ansvarstiden.

Anmärkning

Med hyresförlust avses minskning i hyresintäkt genom att försäkrad *byggnad* blir helt eller delvis oanvändbar.

6. Försäkringsbelopp – Högsta ersättning

6.2 Försäkringsbelopp

Försäkringen gäller utan angivande av försäkringsbelopp. Högsta ersättning är dock begränsad enligt nedan, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

6.2.2 Högsta ersättning

Vid hyresförlust till följd av annan skada än enligt punkt 6.2.2.1 är ersättningen begränsad till 125 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

6.2.2.1 Naturskada och dammgombrott

Vid skada enligt kapitel I Egendomsförsäkring punkt 6.2.2.1 är den sammanlagda ersättningen för egendom, *avbrott*, hyresförlust, extrakostnad och röjning begränsad till

- 125 *prisbasbelopp* per skadetillfälle vid skada genom jordskred, *jordras*, *bergras*, *lavin*, *jordskalv*, genombrott av damm för magasinering av vatten såsom vattenmagasin vid vattenverk, kvarn- eller branddamm
- 25 *prisbasbelopp* per skadetillfälle vid skada genom *skyfall*, snösmältning, stigande hav, sjö eller vattendrag när vatten strömmar från markytan direkt in i *byggnad* eller inomhus tränger upp ur avloppsledning.

6.2.2.8 Hyresförlust till följd av skadegörelse utan samband med inbrott eller utbrott

Vid skadegörelse utan samband med *inbrott* eller *utbrott* är den sammanlagda ersättningen för egendom, *avbrott*, hyresförlust, extrakostnad och röjning begränsad till 125 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

6.2.2.13 Avspärning beordrad av Räddningstjänst eller Polismyndighet

Vid *avbrott* till följd av avspärning beordrad av Räddningstjänst eller Polismyndighet lämnas ersättning, i den mån ersättning inte kan fås av allmänna medel, med högst 10 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

7. Vad försäkringen gäller för

7.1 På försäkringsstället

Försäkringen gäller för hyresförlust som uppkommer i den försäkrade rörelsen genom

- skada som är ersättningsbar enligt kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 7. Detta gäller under förutsättning att hyresförlust genom sådan skadehändelse ingår i försäkringen
- stopp i tillförsel av el, gas, vatten eller värme förorsakad av plötslig och oförutsedd fysisk skada på matarledning eller tillhörande försörjningsenhet, central eller fördelningsstation
- att tillträde till rörelsen hindras genom avspärning beordrad av Räddningstjänst eller Polismyndighet under förutsättning att avspärningen uppkommit genom händelse som inte i förväg är planlagd.

7.1.1 Hyresförlust vid maskinskada

Anges det i försäkringsbrevet att hyresförlust vid maskinskada ingår gäller försäkringen för hyresförlust som uppkommer i den försäkrade rörelsen genom ersättningsbar maskinskada enligt kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 9 som inträffar på försäkrad *fastighetsmaskin* eller *installation*.

7.1.2 Leverantörsåtagande

Försäkringen gäller för hyresförlust även om ersättning inte lämnas för egendomsskadan i de fall detta beror på att leverantör eller annan är ansvarig på grund av kontrakt, garanti eller liknande åtagande.

8. Undantag

8.2 Förlängd avbrottsid

Ersättning lämnas inte för hyresförlust som beror på förlängd *avbrottsid* orsakad av den försäkrades ekonomiska förhållanden, till exempel bristande försäkringsskydd eller kapitalbrist.

8.3 Förbättring, utvidgning eller annan förändring

Ersättning lämnas inte heller för sådan hyresförlust som orsakas av att en del av ansvarstiden utnyttjas till förbättring, utvidgning eller annan förändring av den skadade egendomen utöver dess *återställande* till samma skick som före skadan. Detta gäller även sådan förändring som är en följd av myndighets åtgärd.

21. Skadevärderingsregler

Skada värderas efter ansvarstidens slut. Skadebeloppet utgörs av förlust beräknad enligt nedan med tillägg av skäliga räddningskostnader.

21.1 Uthyrd lokal

För uthyrd lokal beräknas hyresförlusten till skillnaden mellan å ena sidan den nedsättning i hyran som hyresgästen enligt lag kan kräva och å andra sidan minskade kostnader för uppvärmning, belysning med mera samt ränta på ersättning för egendomsskadan. Vid beräkning av hyresförlust skall avdrag göras för sådan ökning av hyresintäkt som till följd av skadan uppstått genom uthyrning av annan lokal som *försäkringstagaren* äger.

21.1.1 Uppsägning i förtid

Gör hyresgäst bruk av sin rätt enligt lag att med anledning av skada säga upp hyresavtalet före hyrestidens utgång och kan lokalen sedan den reparerats inte hyras ut för den återstående tiden, ersätts hyresförlust även för denna tid. Ersättning på grund av detta lämnas dock för högst 3 månader.

Försäkringen gäller endast för sådan hyresförlust som uppkommer under ansvarstiden.

22. Ersättningsregler

Försäkringen skall inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast ersättning för genom skadan uppkommen hyresförlust.

22.1 Skadeersättning

Moderna ersätter

- hyresförlust värderad enligt punkt 21
- ränteförlust och/eller skälig räntekostnad under ansvarstiden med hänsyn till att ersättning betalas efter ansvarstidens slut. Vid beräkning av ränteförlust betalas avkastningsränta enligt Riksbankens referensränta med ett tillägg av 2 procentenheter
- räddningskostnad enligt kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.3 med avdrag för
- självrisk enligt punkt 23
- eventuell *underförsäkring* eller otillräckligt kalkylbelopp enligt punkt 22.4
- övriga bestämmelser som kan inverka på ersättningen, till exempel påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrifter enligt punkt 38.20.

22.4 Underförsäkring och otillräckligt kalkylbelopp

Om ersättning för egendomsskada skall minskas på grund av *underförsäkring* otillräckligt kalkylbelopp eller otillräckligt kalkylbelopp enligt kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 22.4 skall ersättningen för hyresförlust minskas i motsvarande grad.

23. Självrisk

Vid varje skadetillfälle dras från uppkommen hyresförlust värderad enligt punkt 21, eventuell ränteförlust och/eller skälig räntekostnad med hänsyn till att ersättning betalas efter ansvarstidens slut samt räddningskostnad enligt kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.3 ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.

För hyresförlustförsäkring gäller samma självrisk som i kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 23, om inte annat anges i försäkringsbrevet.

Vid samtidig egendomsskada, hyresförlust och/eller extrakostnad tillämpas endast en självrisk, den högsta.

38. Säkerhetsföreskrifter

För hyresförlustförsäkring gäller samma säkerhetsföreskrifter som i kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 38.

38.20 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift

Beträffande påföljd om säkerhetsföreskrifterna inte följts, se kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 38.20

41. Åtgärder vid skada

Vid skada skall den försäkrade vidta de åtgärder som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.

42. Skaderegleringsbestämmelser och preskription

Vid skada skall den försäkrade följa de bestämmelser som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 42.

43. Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning betalas enligt de regler som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 43.

IV Extrakostnadsförsäkring

Extrakostnadsförsäkring ingår om detta anges i försäkringsbrevet.

1. Vem försäkringen gäller för

Försäkringen avser i försäkringsbrevet angiven verksamhet och gäller för *försäkringstagaren* såsom innehavare av försäkrad verksamhet eller ägare eller nyttjanderättshavare av försäkrad fastighet.

2. När försäkringen gäller

Ersättning lämnas för extrakostnader som uppkommer under ansvarstiden till följd av ersättningsbar skada enligt punkt 7 som inträffar under den tid försäkringen är i kraft (försäkringstiden).

2.1 Ansvarstid

Ansvarstiden är 12 månader om inte annat anges i försäkringsbrevet och räknas från den tidpunkt skada enligt punkt 7 inträffar.

3. Var försäkringen gäller

3.1 På försäkringsstället

Försäkringen gäller för extrakostnader som uppkommer i den försäkrade rörelsen till följd av ersättningsbar skada enligt punkt 7.1 som inträffar på *försäkringsställe* som anges i försäkringsbrevet

3.2 På annan plats

3.2.1 Kund- och leverantörsavbrott

Vid extrakostnad till följd av skada hos kund eller leverantör enligt punkt 7.2.1 gäller försäkringen för skada som inträffar inom Norden om inte annat anges i försäkringsbrevet.

3.2.2 Arbetsområde

Vid extrakostnad till följd av skada på *arbetsområde* enligt punkt 7.2.2 gäller försäkringen för skada som inträffar inom Norden.

4. Försäkrat intresse

Försäkringen avser under ansvarstiden uppkomna rimliga extrakostnader för ofrånkomliga åtgärder i syfte att upprätthålla den försäkrade verksamheten i den omfattning den skulle ha haft om skada inte hade inträffat.

6. Försäkringsbelopp – Högsta ersättning

Försäkringen gäller med i försäkringsbrevet angivet försäkringsbelopp och *ansvarstid*. Beloppet är *första risk*.

6.2.2 Högsta ersättning

6.2.2.1 Naturskada och dammgjenombrott

Vid skada enligt kapitel I Egendomsförsäkring punkt 6.2.2.1 är den sammanlagda ersättningen för egendom, *avbrott*, hyresförlust, extrakostnad och röjning begränsad till

- 125 *prisbasbelopp* per skadetillfälle vid skada genom jordskred, *jordras*, *bergras*, *lavin*, *jordskalv*, genombrott av damm för magasinering av vatten såsom vattenmagasin vid vattenverk, kvarn- eller branddamm
- 25 *prisbasbelopp* per skadetillfälle vid skada genom *skyfall*, snösmältning, stigande hav, sjö eller vattendrag när vatten strömmar från markytan direkt in i *byggnad* eller inomhus tränger upp ur avloppsledning.

6.2.2.2 Avbrott till följd av skadegörelse utan samband med inbrott eller utbrott

Vid skadegörelse utan samband med *inbrott* eller *utbrott* är den sammanlagda ersättningen för egendom, *avbrott*, hyresförlust, extrakostnad och röjning begränsad till 125 *prisbasbelopp* per skadetillfälle.

7. Vad försäkringen gäller för

7.1 På försäkringsstället

Försäkringen gäller för extrakostnader som uppkommer i den försäkrade rörelsen genom

- skada som är ersättningsbar enligt kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 7. Detta gäller under förutsättning att extrakostnad genom sådan skadehändelse ingår i försäkringen.
- stopp i mer än 24 timmar i tillförsel av el, gas, vatten eller värme förorsakad av plötslig och oförutsedd fysisk skada på matarledning eller tillhörande försörjningsenhet, central eller fördelningsstation.

7.1.1 Extrakostnad vid maskinskada

Anges det i försäkringsbrevet att extrakostnadsförsäkring vid maskinskada ingår gäller försäkringen för extrakostnader som uppkommer i den försäkrade rörelsen genom ersättningsbar maskinskada enligt kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 9 som inträffar på försäkrade *maskinerier* eller i försäkringsbrevet särskilt angiven maskin eller, vid försäkring av *byggnad*, på försäkrad *fastighetsmaskin* eller *installation*.

7.3 På annan plats

7.2.1 Extrakostnad till följd av skada hos kund och leverantör

Anges det i försäkringsbrevet att extrakostnadsförsäkring till följd av skada hos kund eller leverantör ingår, gäller försäkringen för extrakostnad som uppkommer i den försäkrade rörelsen genom att leveransavtal inte kan fullföljas på grund av ersättningsbar skada enligt kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 7 som inträffar inom Norden hos kund eller leverantör med vilken *försäkringstagaren* har gällande kontrakt. Försäkringen gäller inte för längre tid än den för leveranskontraktet återstående kontraktstiden.

7.2.2 Extrakostnad på arbetsområde

Anges det i försäkringsbrevet att extrakostnadsförsäkring på *arbetsområde* ingår, gäller försäkringen för extrakostnad som uppkommer i den försäkrade rörelsen till följd av ersättningsbar egendomsskada enligt villkor för Entreprenadförsäkring.

8. Undantag

8.1 Undantagna kostnader

Försäkringen omfattar inte

- egendomsskada och värdeminskning
- kostnad som beror på att skadad egendom inte omedelbart återanskaffas, såvida inte dröjsmålet beror på hinder utanför försäkringstagarens kontroll
- förlust av inkomst eller goodwill
- vite genom försenad eller utebliven leverans
- extrakostnader som beror på felprogrammering.

8.2 Förlängd avbrottstid

Ersättning lämnas inte för extrakostnad som beror på förlängd *avbrottstid* orsakad av den försäkrades ekonomiska förhållanden, till exempel bristande försäkringsskydd eller kapitalbrist.

8.3 Förbättring, utvidgning eller annan förändring

Ersättning lämnas inte heller för sådan extrakostnad som orsakas av att en del av ansvarstiden utnyttjas till förbättring, utvidgning eller annan förändring av den skadade egendomen utöver dess *återställande* till samma skick som före skadan. Detta gäller även sådan förändring som är en följd av myndighets åtgärd.

21. Skadevärderingsregler

Skada värderas löpande under *ansvarstiden*. Skadebeloppet utgörs av verifierad extrakostnad enligt punkt 4.

22. Ersättningsregler

Försäkringen skall inte bereda den försäkrade någon vinst utan endast ersättning för genom skadan uppkomna extrakostnader.

Moderna ersätter löpande under ansvarstiden

- skada värderad enligt punkt 21 med avdrag för
- självrisk enligt punkt 23.

22.3 Fastställande av försäkringsbelopp

Försäkringsbeloppet skall motsvara de extrakostnader som uppkommer för ofrånkomliga åtgärder i syfte att upprätthålla den försäkrade verksamheten i den omfattning den skulle ha haft om skada inte hade inträffat.

23. Självrisk

Vid varje skadetillfälle dras från beräknad extrakostnad enligt punkt 21 ett belopp som utgör den försäkrades självrisk.

För extrakostnadsförsäkring gäller samma självrisk som i kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 23.

Vid samtidig egendomsskada, *avbrott*, hyresförlust och/eller extrakostnad tillämpas endast en självrisk.

38. Säkerhetsföreskrifter

För extrakostnadsförsäkring gäller samma säkerhetsföreskrifter som i kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 38.

38.20 Påföljd vid åsidosättande av säkerhetsföreskrift

Beträffande påföljd om säkerhetsföreskrifterna inte följts, se kapitel I Egendomsförsäkring, punkt 38.20.

41. Åtgärder vid skada

Vid skada skall den försäkrade vidta de åtgärder som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 41.

42. Skaderegleringsbestämmelser och preskription

Vid skada skall den försäkrade följa de bestämmelser som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 42.

43. Tidpunkt för betalning av ersättning

Ersättning betalas enligt de regler som framgår av kapitel XX Allmänna avtalsbestämmelser AB-DF, punkt 43.